Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

В лучности сила!

SWOBODA

Рік XVIII. Ню Иорк, Четвер, 23-го червня 1910. Число 25 Vol. XVIII. New York, N. Y. Thursday, June 23, 1910. No. 25

д Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет Р. Н. С. за місяць Май 1910

Розхід за місяць Май с. р. есть: За померших членів або їх жени а випадки калїцтва.

д.	16. Фецьо Іван, заб. 8,5, 1910	$1000.00
„	103. Моланинець Василь, ум. 11,5, '10	1000.00
„	51. Сова Йосиф, заб. 11,5, '10	1000.00
„	78. Хохоляк Петро, ум. 14,5, '10	1000.00
„	16. Вишовский Кость, ум. 20,5, '10	1000.00
„	16. Скрипко Йосиф, ум. 20,5, '10	1000.00
„	66. Геречмак Марія ж. Дмитра, 23,4, '10	400.00
„	113. Королевят Анна ж. Стефана, 27,4, '10	400.00
„	46. Пиріг Анна ж. Стефана, 22,5, '10	400.00
„	121. Ґрещак Онуфрей, утр. руки	200.00
„	3. Новак Іван, утрата ока	200.00
„	3. Машляр Михайло, в домі з'умашед.	150.00
„	99. Ґресяк Стефан, утрата ноги	100.00
	Виплачено запомоги на суму	$7.850.00
	Платня головних урядників за Май	190.00
	Адмінїстрація Союза за Май	178.71
	Весь розхід виносить	$8,218.71

Розмет платить 12,122 членів на цїле посмертне (кождий по 64 цнт.) і 1726 членів на пів посмертного (кождий по 32 цнт.)

Крім того кождий член платить за орґан „Р. Н. Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центї, на Фонд Бідних по 1 центї.

Член на цїле посмертне платить 78 цнт. а на половину посмертного 46 центів.

А. Шаршонь, гол. касієр. *С. Ядловский, гол. секр.*

Дм. Капітула, гол. предсїд.

Борба з тростами.

Власне сими днями Федеральне бюро працї оголосило цїкаве зіставленє цїн, які плачено за 256 всїляких артикулів в 1897-ім роцї, а які платить ся за те саме тепер.

Сего року в місяци мартї за всї артикули були найвисші цїни, протягом минувших 20 лїт. Вони були о 7½ процент висші, як цїни за ті самі артикули в 1909 роцї, о 10·2 процент висші від цїн в 1908 роцї а о 49·2 процент висші від анальоґічних цїн в 1897 роцї.

І так фармерські продукти протягом послїдного року подорожіли о 15 процент, дерево на будову о 4 пр., артикули живности о 4 пр., одїж о 2·3 пр., лїки о 1·8 пр. і т. д.

А тепер погляньмо на другий образець.

Ви голодні і заходите в реставрант, щоб дещо попоїсти. Сей реставрант може знаходити ся так в Ню Йорку, як в Філядельфії, Бостонї, Шікаґо, Ст. Люіс, Ст. Франціско і т. п. Місцевість тут не робить ріжницї. Перед обідом пєте віску (виріб Whiskey Trust Co. 35 мілїонів дол. капіталу). Ісьте устрицї (Oyster Trust, 6 мілїонів капіт.) Коли-б ви зажадали на перекуску редьківок, селєри, оливок, то за се ваші гроші підуть в карман Farm and dairy products Trust (15 мілїонів дол.) При рибі являє ся Fish trust (10 мілїонів долярів) при дробю Fowl trust (20 мілїонів дол.). Десер — пуддінґ належить до American Flour Co. з 120 мілїонами дол., овочі до American Fruit Co., бішкопти до National Biscuit trust, сметана до American Ice Cream Co. Хочете може напити ся кави або закурити циґаро, то не забувайте також про Coffee Syndicate (160 мілїонів дол.) і Tobacco trust (75 міл. дол.) Се лишень трости, що контролюють артикули призначені для їди. А возьмім тепер до них всякі трости желїзничі убрань, ґазу, нафти, вугля, полотна, молока, біля і т. д. і т. д. то аж шкіра пічне тріскати на хребтї; а треба жити мимо того що трости усе можливе взяли у свої руки.

Зіставмо тепер отсї числа, виказуючі подорожінє усего о 50 процент з фактом, що усї ті артикули контролюють трости, то зараз стане нам ясно, хто винен теперішній дорожнечі.

Так, скаже може дехто, трости сему не винні, бо коли вони підносили цїни, то мусїли мати до сего якісь важні причини. Отже власне в тім цїла суть річи, що таких причин зовсїм не було, а руководила і руководить тростами виключно тільки жадоба зисків. Ще всїм здаєть ся в памяти тамтогорічний процес тросту молока, де сьвідки зізнавали, що трост в лїтї, коли є молока доволї, аби не знижати цїн, виливав цїлі ваґони молока в канал. Кількадесять миль від Ню Йорку тисячі бушлїв яблок і грушок гнило під деревами, а трост однак нї на цент не зменчив цїни за овочі. Виноградом і баненами годували безроги — цїна їх однак на торзї лишила ся така сама як і в рік найбільшого недороду. Самі фармери продуктів посилати не можуть, позаяк тут приходить желїзничий трост, який від осіб приватних а не тросту за перевіз загне таку цїну, що товар випадало-б продавати в двоє дорозше, як се робить трост.

Наше правительство про людське око час від часу пічне якийсь процес з тростами, нїби їх судово переслїдує — але все те лиш про людське око. Таж всї посли, конґресмени, сенатори і т. д. і т. д. се все самі члени тростів. І тому то, коли який процес і закінчить ся засудом, то засудять все тільки самих наймитів, т. є. урядників тросту, які мусять робити се, що їм скажуть, а нїколи не засудять „босів." Тому то числити на якусь поміч правительства в борбі з тростами годї.

І тому то робітники, видячи як сильно лучать ся капіталїсти, повинні їх наслїдувати. Се-ж на цїлому сьвітї йде тепер борба о визволенє з неволї економічної, десять разів тяжшої і небезпечнїйшої, як колись було кріпацтво.

Одним з найголовнїйших средств в тій теперішній борбі є спілки, у які лучать ся робітники в борбі зі спілками капіталїстів.

І так в Анґлїї в 1901 роцї було 1236 Trade-юнїй, до яких належало около около 2 мілїони робітників, то значить, що в Анґлїї не було нї одного робітника, який не бувби заразом членом спілки. В Австралїї з'орґанїзовано стоваришеня на тій самій засадї і днесь три четвертини усїх робітників є їх членами. В Нїмеччинї в 1902 роцї число членів орґанїзації переходило мілїон. В Франції до таких спілок належить 432 тисячі робітників. Вони розвивають ся від 1884 року і мають свої власні маєтки, каси помочи і бюра працї. В Австрії спілкові стоваришеня існують від 1869 року і числять около 135 тисяч членів. В Америцї федерація працї числить около двох мілїонів членів. В таких зарисах представляє ся сила з'орґанїзованих робітників. Велика се вже сила, однак все таки замала, щоб протидїлати мілїярдам тростів.

І як ведуть сї спілки робітничі боротьбу з тростами?

Заводові робітницькі орґанїзації мають подвійну цїль:

Піднесенє промислу так, щоби витворювати лїпший товар при помочи лїпших знарядів а головно полїпшенє долї робітника. Через лїпшу працю, через зменченє годин працї, гиґієнїчнїйші фабричні уладженя і т. п. Одною з найважнїйших юнїйних задач є грошева поміч. Бачили ми, скілько належить до заводових спілок, отже вони розпоряджують велитенськими грошевими фондами, які прим. в Нїмеччинї доходять мілїонів. І сї мілїони, зложені через зовсїм бідних людий, бо маючих всего лишень 10 пальців вертають опять до кишень робітників в слїдуючих формах:

Форма, в який спосіб заводові юнїї борють ся з тростами є слїдуюча:

1) орґанїзованє робітників, бо з'орґанїзовані робітники се сила, яка буде становити колись права;

2) страйки;

3) солїдарність, пляновість цїли і дороги в боротьбі;

4) плаченє підмоги підчас безробітя, страйку або льокавту;

5) плаченє запомоги в разї недуги;

6) запомоги в разї калїцтва;

7) плаченє пенсії старцям (дотепер таку пенсію платять лиш деякі анґлїйські юнїї, бо на се треба величезних сум)

8) підмога в часї подорожи;

9) підмога грошева в часї гляданя за роботою;

10) стоваришеня піклують ся вдовицями і сиротами по своїх членах;

11) Мирові суди;

12) Вибиранє відповідної пори до страйку.

Лишень тільки в той спосіб, то є разом з'орґанїзовані робітники зможуть виграти борбу, то є побідити трости-капіталїстів. Лишень заводові спілки поведуть до побіди і усуненя теперішного зла Робітник, стоячий самотою є марною одиницею — вступивши до юнїї має аж 12 способів боротьби і становить силу, яка поборе і найсильнїйшого ворога.

І так ті всї, що нарікають на трости, що бачать в них цїлу теперішню біду, бачать головну причину нинїшньої страшної дорожнечі, ті самим наріканєм нїчо не вдїють: вони повинні вступити до відповідних юнїй і так доперва, злучені в одну сильну армію зможуть побідити се зло, яке так важко налягло над цїлою тутешною країною.

F 99

ПОЗІР!

Єще раз припоминаємо інтересованим, то є братствам і відділам Р. Н. Союза, так само і всїм поодиноким людям, котрі присилають одно-два або три-разові оголошеня балїв, представлень, пікнїків, як також бизнесові оголошеня до „Свободи", щоби точно придержувались табельки, оголошеної в кождім числї „Свободи" на 6-ій сторонї, то є, щоби з кождим оголошенєм рівночасно присилали належитість, та щоби таке оголошенє було в редакції один тиждень перед виходом дотичного числа. Всї працї, які друкарня „Свободи" на замовленя виготовляє, по скінченю мусять бути заплачені, або вислані за послїплатою (C. O. D.), хотяй-би се був незнати хто. Часопись „Свободу" висилає ся тілько тим, котрі заплатили передплату з гори.

Digitzed by SVOBODA-NEWS.COM

Боротьба за право.

По роману *К. Є. Француза.*

(Дальше)

III.

— Наш пан — говорив Тарас селянам — дістав тут своє право так, як цісар дістав свою власть; Бог їм дав власть, щоби на землї був порядок. Управитель сповнює свої обовязки і ми повинні сповнювати наші.

Селяни нїчого не говорили на те, а лиш мовчали так довго, аж Ґаїк почав побільшувати їх повинности.

Перша неприємність з управителем вийшла тільки через те, за кілька місяцїв.

Селяни мали що осени дати управителеви молоденького коника, або телятко, або гуску з кождої хати, після богацтва.

Ґаїк зажадав, щоб ту повинність уже на Різдво Богородицї йому сповнили.

Може бути, що у ваших сторонах корови телять ся по приказам господарів, а у нас то, як знаєш так не є — вговорював його судя Степан.

Та надармо. Ґаїк все стояв при своїм. Коли за дві години всї господарі зібрали ся на вічу і судя росказав в чім діло, не мало коштувало Тараса труду упевнити їх, що і тут повинність треба так сповнити, як її зажадав управитель тому, що таке було написане усливе Зулавчанів з паном.

Услівя ті писали судейські писарі — перебив його Степан. — Та чи богато вони розуміють ся на господарцї?...

— А вже-ж, що не богато! — згодив ся Тарас. — Та коли ми не хочемо, щоби нас чіпав ся управитель, так і ми його не дратуймо.

Спокійна, та рішуча мова Тараса подїлала і повинність була сповнена до речинця.

За чотири неділї Ґаїк знов закликав до себе судю і старшину.

Він поздоровкав ся з ними і сказав:

— Від задушної суботи до неділї сьв. праотцїв, ви обовязані що дня давати вісїм чоловіка до лїсних робіт.

— У ґрафа не стало лїса, ґак не стало і роботи! — сказав на то судя.

— Та робочі днї, які ви повинні відроблювати, я віддав у найми лїсничому в Примівцях.

— Тут не обійдеть ся без крови! — скрикнув судя. — Не доводїть нас до того!...

Управитель нїчого не відповів, а тілько вийшов з комнати.

Судя і старшина пішли домів у великім зворушеню.

Тарас все наставав, щоби прочитати писаний договір і довідати ся по чиїй сторонї правда?

— Ось чим ми охоронимо ся перед неправдою, — сказав на то Степан і вихопив із за пояса пістолет.

Вкінци Степан згодив ся з Тарасом і оба пішли до сьвященника читати договір.

Отець Мартин був досить добрий чоловік, лише одна вада, що через міру любив випити і що нїколи майже не був тверезим. Коли його питали ся о що небудь, то він звичайно говорив то, що і йому говорили. Так було і того разу.

— Ми повинні робити тілько на свого пана! — крикнув Степан, коли отець Мартин прочитав договір.

А вже-ж, а то на кого-ж ще! — додав отець Мартин.

— Як нема вже лїса, так нема і роботи.

— Но, так, нема лїса, деж і робити, цїлком природно, — знов потвердив отець Мартин.

— В Примківцях не мало лїса — сказав Тарас.

— Егеж, егеж, не мало — додав отець Мартин. — А впрочім чи то не всьо одно тут, чи там?... аби робити! —

Так судія і старшина, не рішили що їм почати з лїсними робітниками.

На неділю скликали віче і Тарас висказав свою гадку, що треба іти на лїсні роботи, хоч у пана і не було лїса.

Віче з ним згодило ся.

Судя Степан плакав зі злости. Він хотїв покинути свій уряд і заледви його упросили, щоби він зістав ся на далї судією.

Ґаїк був, розуміеть ся, вдоволений з того і подякував при нагоді Тарасови з услугу: „Ти доказав, що ти услужливий кріпак!“ — сказав він. Тарас відступив два кроки в зад, сьміло подивив ся йому в очи і сказав грімко:

— Наша совість чиста, сподію ся, що і ти про себе можеш то сказати!

Лїсні роботи були покінчені точно. Та приязнь між Тарасом і Степаном пропала.

Коли старали ся їх помирити, старий судя говорив:

— Тарас гарна людина, і я сам його сюди привіз, та не гарно то, як вівця хоче медведя по своїому переробити; я не можу йому в тому перешкодити, але я все зістану медведем!

Небавом опісля пішов судя з кількома селянами на лови. Кінчили ся вони дуже сумно; зброя Степана хибила і він попав ся у лапи медведя.

Покалїчений судя цїлий час намагав на несучих його людий.

— Несїть скорше, я мушу свій довг сповнити — стогнучи просив він.

Тарас довідав ся скорше про нещасте, яке лучило ся з судією, і побіг йому на стрічу і ридаючи упав на колїна перед ним.

— Слухай! — прошептав Степан. — Не плач... Слухай! Коли я умру, тебе виберуть судією. Колиб я був живий, не допустив-би... не гарно, коли судя вражняеть ся від тих, кого він судить. Но ти мабуть не відкажеш ся бути судією... я то знаю... Так, ось що я прошу тебе... поклени ся, що ти будеш наступати ся за наші права, і нїколи не допустиш, щоби ми свобідні люди, піддали ся ненавистному поганому ярму. Поклени ся, що не допустиш до того.

— Так, я клянусь, що не допущу до того! — глухо сказав Тарас.

— Гарно... зітхнув умираючий... — я знаю — ти додержиш свою клятву.

IV.

Прийшла знову весна. Зацвили на поли перші цьвітки, зацвили і на могилї Степана. Судя Тарас поклопотав ся могилою; її усе удержувало ся в порядку і на ній стояв камяний хрест.

З початку був управитель вдоволений з того, що Тараса вибрали судією, та в недовзї він побачив, що не було то так уже надто добре для него. Тарас нїколи не грозив і говорив усе мягенько, але всякий несправедливий його замір стрічав сильний відпір.

Тілько один раз. коли Ґаїк лукаво підморгнув йому і погласкав по плечі та предложив йому поставити лишних робітників Тарас так поглянув на него, що Ґаїк аж назад поступив ся.

Після того вони стали ворогами. Тяжко приходило ся Тарасови бути судією. Часто, дуже часто згадував він слова покійного Степана. Він був один проти многих і тілько любов і довіре Зулавчан охоронили його перед ворожнечею. Та Тарас не упадав духом. Коли жінка висказувала йому сумнїв за будуче, він говорив:

— Право, повинно все зістати ся правом: доки є Бог на небі і цїсар на земли.

— До Бога високо а до цїсаря далеко.

— Не так то високо і не так далеко — почують, коли буде того треба. — Та до того, думаю, не дійде; на несправедливе насильство управитель не відважить ся.

Але Тарас дуже помилив ся. Ґаїк знав, що Тарас не допустить односїльчан до рішучого відпору, і відважив ся на те, чого Тарас і не сподївав ся.

Раз стояв Тарас у себе на подвірю і виправляв своїх робітників Омелька і Саву на посїв. В тім почув вистрїли.

— Може то Грицько Зелений? — сказав Омелько.

Так називав ся розбійник, що скривав ся у горах.

— Не може бути. Хибаж він відважить ся серед білого дня? — скрикнув Тарас, і побіг на вулицю розвідати ся, в чім річ.

На стрічу йому попав ся молодий парубок, блїдий, перестрашений, — Василь Склевич.

— Що стало ся? — запитав Тарас, а що почув, нїколи того не сподївав ся.

І що-ж таке він довідав ся? Управитель прийшов на громадську землю, де селяни приготовляли ся до посїву і сказав, щоби вони забирали ся з тої землї. Селяни не хотїли піти і взяли ся за зброю. Пішла перестрілка. І по одній і другій сторонї упало по чоловіку.

Зі всїх кінцїв села почали збігати ся люди.

Громадська земля сьвячена і хто її захопить. той збезчестить сьвяте право селянина.

Всї були дуже обурені і у воздусї уносили ся грізні окликн.

— Постав усїх в порядок і підемо! — крикнув Тарас до старшини Семена. — Але лиш самі ґазди підуть а прочі хай остануть ся дома!

— Чому? — кричала товпа. — Хай ідуть з нами всї, хто носить зброю.

— Нї, все буде так, як говорю я! — крикнув Тарас. — Я головою відповідаю: що потрібно буде, те буде зроблено!

Його слова подїлали і товпа роздїлила ся.

Сейчас рушив похід; в переді ішов Тарас з двома старшинами а за ними шістьдесять господарів.

Громадська земля розкинула ся над рікою Прутом. Починала ся від лїска і тягнула ся до ріки.

По середині поля стояв чорний, деревляний хрест. Коло того хреста був тепер управитель зі своїми людьми. Коли селяни вийшли із лїска і побачили трупа убитого товариша, вхопили за оружє і всї як один чоловік, кинули ся бігти в низ до управителя.

Грімкі погрози резнесли ся у воздусї.

Тарас біг попереду. В бігу він вихопив у Семена пістоль із за пояса і приложив дуло до своєї голови.

— Стійте! — закричав він як не самовитий — ані з місця, а нї, так пальну собі в лоб на ваших очах!

Всї стали.

Підчас того люди, що стояли біля хреста приготовили ся до борби.

— Що вам потрібно? — крикнув з відтам старий робітник, сильного зросту — Болеслав.

— Хочемо добити ся свого права! — відповів Тарас.

Селяни з Тарасом підійшли спокійно ід гурткови узброєних людий, що стояли біля хреста.

— Прикажи кинути оружє, — сказав спокійно Тарас управителеви.

— Отже-ж, ви хочете спокою? — спитав ся Ґаїк.

— Так, коли ти признаєш ся, що поступив несправедливо.

— А коли не признаю ся?

— Тодї ми підемо до повітового суду.

Управитель аж легше відітхнув і усьміхнув ся.

— Думаю, що то нїчого не поможо, — сказав він і додав: — Ти чесний чоловік, Тарасе, і зрозумієш в чім діло. В ґрунтовій книзї написано виразно: „селянам приналежить земля від пролїска до чорного хреста, а від чорного хреста до ріки ґрафови“.

— Нї! — відповів Тарас, — перед 15-ти роками, коли роблено той опис, чорний хрест стояв над самою рікою, при березї. Ми віддали ґрафови пасок над рікою, що-б він міг собі спокійно риболови справляти. А як старий хрест зігнив, ми зробили новий і поставили по середині поля. Ось де вірна правда!

— Не буду сперечати ся — сказав Ґаїк.

— Побачимо, що суд скаже! Я тримаю ся того, що написано в договорі.

— А стріляти, то почали ваші люди і убили мого слугу. Щож було нам робити?

— Тепер здасть ся, ми вже все вияснили?

— Нї, ще не все! — сказав Тарас і зняв з голови шапку — Я ваиваю Бога на сьвідка, що з нами поступили несправедливо! Клену ся, що ми нїколи не відступили від свого права. Тілько з огляду на цїсаря і заповіди Божі, ми не хопили за оруже. Я вірю, що Бог і цїсар поможуть нам вернути нашу власність, що нам по праві належить ся!

Ґаїк нїчого не відповів, а з вдоволенем поглянув на него: „Щож ти, мовляв, тепер станеш робити!“

Повернувши в село, Тарас післав до сьвященника і просив його на віче з хрестом і сьв. Дарами.

На вічу обяснив Тарас селянам положенє.

— Правда по нашій сторонї — кідчив він, — а тому і закон стоїть за нами. Самосуд доведе тілько до пролитя крови Я ще сегодня їду до міста і внесу позов. Але ви обіцяйте мені, що підчас моєї неприсутности не візьмете ся за зброю.

Селяни приобіцяли і Тарас поїхав до міста.

Начальник суду повітового приняв його з початку не дуже то людяно; видно, був перше у него Ґаїк і богато всякого наговорив на Зулавчанів.

— Чорт вас побери! — крикнув вкінци, — і панів і хлопів. — Чомуж не живете в супокою?

Потім не довго помовчав і додав:

— Прокляті обовязки повітового судії!

— Ідь до дому! Я пішлю там слїдчого судію!

Тарас поїхав зі спокійним сердцем.

— Скоро приїде слїдчий, — потїшав він себе і других — і тодї ми дібємо ся правди.

За дві недїли явив ся і слїдчий Капроньский.

Про убійство він з мудрістю Соломона сказав: „З обох сторін упало по чоловікови. Представмо собі, що Дмитро убив Грицька, а Грицько Дмитра, отже оба убиті — і нема над чим розводитись.

Так само просто залагодив він і спір про землю.

— В сей час властителем спірної части є ґраф Барокі, після опису книги ґрунтової виходить то само. Значить ся, я обовязаний охороняти його право на тій земли.

— А як би і ми відповіли насильством і відняли у него землю? — крикнув Тарас, — чи тодї-би ти охоронив наше право?

— Но, що-ж ти! — перебив його слїдчий. — Я-ж не хвалю тебе, що у вас не прийшло до бійки. Але доки не прийде рішенє на вашу жалобу, то земля приналежить ґрафови.

— То все, що ти маєш нам сказати? — спитав Тарас слїдчого.

— Так, все. Повторяю ще раз, що, хто нарушить посілість ґрафа, поповнить злочин.

Сїв до своєї повозки і відїхав.

(Дальше буде).

ПРОЦЕС

православного ігум. Арсенія

проти менаджера „Свободи“ Кон. Кирчова і її редактора Ант. Цурковського.

(Дальше).

Покликано і по правилу заприсяжено Константина Кирчова, одного з обжалованих, яко сьвідка для оборони; він визнавав, як слїдує:

Допитує п. Снїткин:

Пит.: Ви називаетесь Константин Кирчів і есьте одним з обжалованих. Відп.: Так.

Пит.: Чи ви є горожанином Злучених Держав? Відп.: Так.

Як довго ви есьте в Злучених Державах? Відп.: 1. марта буде 21 лїт.

Пит.: А як довго ви вже є тутейшим горожанином? Відп.: Я єсьм горожанином від 28. грудня, 1896 р.

Пит.: Пане Кирчів, чи ви стояли коли в який звязи з руською орґанїзацією? Відп. Так.

Пит.: Чи вона має свої відділи по цїлих Злучених Державах? Відп.: Так.

Пит.: Яке становище занимали ви в сїй орґанізації? Відп.: Я був предсїдателем сего товариства? Се товариство є добродїйне.

Пит.: Кілько членів має ся орґанізація? Відп.: Близько 13.000.

Пит.: Від коли датуеть ся ваша звязь з часописею „Свобода“? Відп.: Чи з сею статію?

Пит.: Нї, з часописею: від коли ви маете з нею до діла? Відп.: Від серпня, 1907 р.; ми завязали тодї корпорацію і відкупили сю часопись від Івана Ардана, що був її властителем; ми відкупили друкарські прибори і часопись; менї здаеть ся, що се було 8. серпня.

Пит.: Коли прошу? Відп.: 8. серпня, 1907 р.

Пит.: Ви кажете, що се є корпорація. Яке-ж становище занимали ви в сїй корпорації? Відп.: Я був касієром.

Пит.: Чи ви були...

Судія: Менаджером чи редактором?

П. Снїткин: Прошу лиш хвильку зажадати, Сьвітлий Суде.

Пит.: Чи ви були властителем часописи? Відп.: Нї.

Пит.: Чи ви були менаджером сеї часописи? Відп.: Нї.

Пит.: Чи ви були менаджером сеї корпорації? Відп.: Нї.

Пит.: Якіж там були ваші обовязки? Відп.: Мої обовязки були такі: В канцелярії сеї часописи я відбирав листи і гроші, я виплачув робітникам і принимав

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

замовлення; в деяких важнійших справах я радив ся з п. Савкою, котрий мав нагляд над складачами.

Пит.: Кілько платила вам ся корпорація? Відп.: Тоді я мав тілько 50 дол.

Пит.: Як місячно чи тижнево? Відп.: Місячно.

Пит.: А кілько ви побираєте тепер? Відп.: 75 дол.

Пит.: Значить, ви маєте трошки більше як 18 дол. на тиждень. Відп.: Так.

Пит.: Чи ви, п. Кирчів, жонаті? Відп.: Так.

Пит.: З ким ви мешкаєте? Відп.: З своєю женою і з 5. дітьми.

Пит.: Коли ви побачили перший раз сю статю, про яку говорив акт обжалования? Відп.: По раз перший я бачив сю статю, як до редакції прийшов адвокат Деляней; було се около 29. червня, 1908 р.

Пит.: Прошу тепер розповісти Судови і лаві присяглих, що говорив до вас п. Деляней, як він прийшов до редакції? Відп.: п. Деляней прийшов був ще з якимсь чоловіком. Менї здаєть ся, що се був п. Кілро.

П. Гарван: До тепер було воно не можливо покликати п. Делянея на свідка при сій розправі, но коли сей обжалований говорити-ме про розмову з ним, то п. Деляней мусить бути тут покликаний.

Пит.: Прошу отже докладно розповісти, що говорив Деляней, як він прийшов до редакції. Ви кажете, що з ним був ще й инший чоловік. Відп.: Так.

Пит.: Чи ви вивідались, хто то є сей другий чоловік? Відп.: Ні.

Пит.: Чи се не є п. Кірло, адвокат?

П. Гарван: Се знана річ, що то був п. Кілро.

П. Снїткін: Се мусить бути втягнене до протоколу, що п. Кілро був тим чоловіком, який приходив разом з п. Деляней до редакції „Свободи". Відп.: Так.

Пит.: Ви знаєте, що проти вас внесено також цивільний позов. Відп.: Знаю.

Пит.: І сеї справи ще не розбирано в Судї? Відп.: Ні.

Пит.: І Цурковський, співобжалований при сій кримінальній розправі є також обжалований о відшкодоване в цивільнім позві. Відп.: Так.

Пит.: Чи ви знаєте „Руську Видавничу Спілку і Контору виміни (Ruthenian Publishing & Exchange Company)? Відп.: Так.

Пит.: Чи ви знаєте про Руський Народний Союз в Америці? Відп.: Так.

Пит.: Чи сї товариства є також згадані в цивільвім позві? Відп.: Так.

Пит.: То їх також скаржить ся. Відп.: Так.

Пит.: Чи сї товариства є також оскаржені о кримінальний злочин? — скажіть, о скілько се знаєте. Відп.: Ні, я не знаю.

Пит.: Тепер прошу йти дальше і розкажіть Судови і лаві присяглих, що говорив до вас п. Деляней. Відп.: п. Деляней отже прийшов з чужим чоловіком. Він не сказав свого імени, но прийшов і спитав ся: Чи се „Свобода". Я йому відповів: „Так". І він спитав ся, чи то ми оголосили статю, очерняючу росийського сьвященика. Мене то здивувало і я сказав: Коли то було, коли то сталось? Він відповів: „В послїднім числї „Свободи". Він приходив до редакції в понедїлок 29. червня, а послїдне число „Свободи" вийшло 25. червня. Він не показував менї часописи; я не гадаю, щоб він мав її при собі. Тодї я сказав п. Яворському, що був в редакції, аби він вишукав дотичне число „Свободи".

Пит.: Ви маєте на думцї спів-обжалованого і ви йому казали вишукати дотичне число, Відп.: Ні, я казав Яворському, що провадив адресар „Свободи".

Пит.: Чи ви казали одному зі сьвідків.

Судія. Се вже він сказав.

Відп.: Нас було трьох в редакції, я, редактор і Яворський, котрий вишукав се число „Свободи". Я поглянув до часописи і спитав ся. „Чи ви знаєте, як статя зачиналась?"

Пит.: Вона зачинала ся „Благочинний", чи се хочете сказати? Відп.: Так, я спитав ся його, було се очерненс, а він сказав: „Се було в Свободї".

Пит.: Коге ви про се питались? Відп.: П. Делянїя.

Пит.: Прошу говорити голосно. Відп.: Він сказав: „Погляньте на 5. сторону." Я знайшов статю і потім я спитав ся п. Цурковського, чи він має рукопись сеї статї, а він відповів: „Так". „Отже покажіть менї її" — я сказав. Він показав менї рукопись і ми порівнали її з тим, що було напечане. Потім я сказав: „П. Деляней, ми маємо рукопись сеї статї від чоловіка, котрому ми вірили, що се є правда", а п. Деляней відповів: „Лїпше зробите, як статю відкличете, бо в противнім разї ми виточимо вам кримінальний процес." На се я сказав: „Пане Деляней, ми не можемо відкликати статї, доки ме довідаємо ся від дотичного чоловіка про цїлу справу; Чалий писав в листї, щоби нїчого не страхати ся, бо то всьо правда."

Потім ми ще де-що говорили, но я вже не тямлю докладно про що говорив п. Деляней. Слїдуючого дня, значить, 30. червня, около 2. години сполудня, я пішов на зелїзницю, но перед тим ще я післав до Чалого експресовий лист (Special Delivery) такого змісту: „Спровадьте сю дївчину до Олифанту, бо я хочу знати, що вона скаже; ми маємо біду, бо нам виточено кримінальний процес" як говорив нам п. Деляней. Я виїхав 30. червня около 2. год., і приїхав...

Пит.: 30. червня? Відп.: І я приїхав там того самого дня, около 9. год. вечером, так менї здаєть ся.

Пит.: Котрим поїздом ви їхали?

Судія: Він вже сказав, що сим поїздом, який відходить о 2. годинї. Відп.: О 2. год. по полудни, зелїзницею Лякавана, з Гобокен. Я заїхав до скрентонського готелю і около 10. год. прийшов там п. Белянський. П. Калакука мій знакомий ще з Джерси Сити, що мав занятє в якімсь банку в Скрентон, представив менї п. Белянського такими словами: „Се є п. Белянський, дяко-учитель при гр. кат. церкві в Олифантї", а мене знов представив: „Се є п. Кирчів". Відтак я спитав ся п. Белянського: „Чи ви знаєте, де мешкає Чалий?" Так, я знаю — він відповів — Чалий мешкає в Олифантї, недалеко від мене." Після сего я поїхав з п. Белянським до Олифанту і заночував у о. Гривнака.

Пит.: Прошу йти далї. Відп.: Другого дня, рано, я здибав п. Белянського коло школи і сказав до него: „Ходїть п. Белянський зі мною я хочу видїтись з Чалим". Ми пішли відтак до Чалого, але не застали його дома, — він мешкає трошки оподаль від Олифанту — і опісля я просив п. Белянського, щоби їхав разом зі мною до Мейфільд.

Пит.: До Мейфільд? Відп.: Так, менї сказали в Олифантї, що ся дївчина мешкає в Мейфільд, у Мендельсона. Ми їхали зелїзницею і зайшли до Мендельсона, який мав склеп мішаних товарів і склад горячих напитків. Як ми прийшли до склепу, то я купив дві фляшки пива для п. Белянського і для себе, а п. Мендельсон мав тимчасом якесь заняте з иншим чоловіком.

Потім я приступив до ляди і попросив дївчини, що була за ладою, о цигара, і я спитав ся її: „Чи тут мешкає п. Мендельсон?" Вона відповіла: „Так". Відтак я спитав його самого: „Чи то ви п. Мендельсон?" Він відповів: „Так". Я сказав до него: „Я хотїв би поговорити де-що з вами", а він каже: „Добре, ходїть до гори". Від ляди провадили сходи до гори і ми пішли там разом. В комнатї, на поверсї, находило ся бюрко і книжки і він спитав ся мене: „З ким маю приємність говорити?" Я відповів йому, що єсьм від „Свободи" Тодї він сказав: „Я думаю, що ви, панове, умієте говорити по славянськи". „Так" — я відповів. Він спитав ся тодї мене: „Що се за чоловік, який прийшов з вами?" Я представив його словами: „Се є дяко-учитель з Олифанту" і сказав до него: „П. Мендельсон, чи у вас служить дївчина, що називаєть ся Марія Кринїцька?" — „Так" — він відповів: „Вона поїхала з якимсь чоловіком до Джесуп".

Судія: Куди поїхала? Відп.: До Джесуп, се є близько Олифанту, здаєть ся, трета стація. Я спитав ся п. Мендельсона: „Чи ви знаєте про се, що часопись „Свобода" помістила статю про Арсенїя і Марію Кринїцьку?" Він відповів: „Так" і почав сьміятись. Він сказав: „Так воно і в Свободї нема навіть третої части з сего". „Чи ви знаєте п. Мендельсон, про якесь записяжене зізнанє (affidavit), що ви його списували?" — спитав ся я, а він відповів: „Так, знаю". „Що-ж ви гадаєте про те, чи то правда, що є в Свободї?" А він відповів: „Так, се правда, і що вони там не виробляють в тім монастири — говорив він дальше — як би так се від мене залежало, то я замкнув би сей монастир. Тут не є лише одна Марія, але є їх яких чотири. Одна пішла до Скрентон, друга до старого краю, а зо дві пішло до Бруклина або Ню Йорку. Я не хочу собі заходити, бо я проваджу з ними інтереса.

Я тодї сказав: „А то на що-ж ви п. Мендельсон, списували се зізнанє і давали її присягати?" А він відповів: „Я маю преціньз ними інтереса, отже я мусїв се зробити. А до сего ще сей о. Арсенїй такий сьвятий у своїй церкві, що після него то кождому жидови повинна бути стята голова, но я йому се прощаю"... „Но ви знаєте, п. Мендельсон, що один адвокат приходив до „Свободи" та що вони хочуть внести проти нас кримінальну скаргу". „О — відповів він — не бійте ся адвоката". Я мав візитівку, яку менї дав п. Деляний і я йому її показав, а він сказав: „Я його знаю, він тільки страшок".

П. Снїткін: Хто є страшок? Відп.: П. Деляней, так бодай сказав п. Мендельсон і він говорив ще далї. „Він має до діла з сими людьми, і він є в монастири більшим настоятелем, як сам Арсенїй". Потім я сказав: „Но преціньз, по що ви, п. Мендельсон списували се зізнанє?" „Та вони менї дуже докучали — він відповів — якийсь Адамяк чи Яцко був в мене три або чотири рази; вони дали менї 5 долярів, а коли-б я був хотїв, то вони були-б менї дали навіть сто долярів" і він сказав на кінець: „Не бійте ся нїчого."

Я повів: „Я не знаю, як воно буде". Но він сказав: „Як би що було, то ви закличте мене на сьвідка" і він обходив ся з нами дуже чемно, а потім каже: „Ходїть, панове, і випийте склянку пива зі мною". Я сказав: „Дякую вам, п. Мендельсон, ми власне що йно випили по фляшцї в склепї" і тодї він зійшов з нами на долину і випровадив нас зі склепу тай показав, котрий трамвай треба нам брати, щоби дістати ся до Олифанту.

Потім ми оба з Белянським всїли до трамваю і поїхали до Олифанту. Я пішов до Чалого при улици Рівер і спитав ся його: „Чалий, щож там чувати?". А він сказав: „Всьо добре, тут є ся дївчина". „Де вона?" — я спитав ся. А він каже: „Ходїть зі мною" і він попровадив нас до хати Петра Свали і там застав я п. Василенка і сю дївчину. Менї здаєть ся, що крім Василенка і сеї дївчини не було там більше нїкого. Як я увійшов до хати то Чалий сказав до мене: „Се є п. Василенко, а се Марія Кринїцька". „Так" — я сказав, „а де ви мешкаєте?". „В Мейфільд" — вона відповіла. „Чи то про вас була оголошена статя в нашій „Свободї", про вас і Арсенїя?". „Так" — вона відповіла. „Чи ви знаєте, що там було оголошено?" „Так" — вона сказала. „Позвольте менї, що я вам се прочитаю" — і я почав поволи і уважно читати, а скінчивши спитав ся я її: „Чи то всьо правда?" „Чи ви підписували який документ у Мендельсона?" — „Так, підписувала" — вона відповіла. А на щож ви підписували те зізнанє, що ви хотїли тим показати?" „О. Арсенїй і другі — вона відповіла — змусили мене до сего, воли кричали на мене, а як сьвященик прийшов, то він казав: „Підпишіть, підпишіть, бо підете до пекла, коли не підпишете для сьвященика" і я потім підписала". Я спитав ся її тодї: „Чи ви знали, що ви підписували документ на те, аби заперечити, що се, про що писала „Свобода" була неправда"? Вона відповіла: „Ні". „Чи вони читали вам сей документ, який ви підписували?" „Ні". „Чи вони переповіли вам по руськи, що було в сім документї". „Ні" — вона відповіла.

Тодї я запитав ся п. Белянського, чи він не знає якого публичного нотаря в Олифантї, а п. Белянський відповів: „Так, я знаю". „Як він називаєть ся?" я спитав ся його. А він каже: „П. Нїдель". „Якої він народности?" „Він є Жидом" — сказав п. Белянський. Я кажу: „Я чогось боюсь ся йти до Жида що він (Нїдель) можеб не схотївби виготовити зізнаня, бо він мусїв би йти проти Мендельсона", а Белянський сказав: „Не бійтесь він є честний чоловік і всї його за такого уважають". І Белянський вийшов зі мною на улицю і показав менї, де п. Нїдель мешкав. П. Нїдель сидів в камізельцї на сходах, бо се був горячий день і я сказав до Белянського: „Ви верніть ся назад і приведїть Марію Кринїцьку до його канцелярії".

Потім я приступив до п. Нїдля і запитав ся його: „Чи то ви п. Нїдель?" „Так" — він відповів, і я кажу: „Я приходжу з Ню-Йорку, зі „Свободи"; чи ви списалиб для мене зізнанє?" А він сказав: „Ходїть зі мною до канцелярії". Як ми прийшли до канцелярії, то він запитав ся мене так: „Яке то зізнанє ви хочете?" Я розповів єму про цїлу справу і я мав при собі деякі важнійші точки, потрібні при сего рода зізнанях, а які зладив для мене мій адвокат Енґельке з Джерзи Сити, звідки і я походжу. „Які точки ви хочете менї подати?" спитав ся він мене і я показавши йому сї точки сказав до него: „Я хочу, щоби ви ставили дївчинї такі питаня і списали їх в зізнаню". А п. Нїдель сказав: „Мене не обходять нїчого ваші точки; я хочу насамперед бачити дївчину, бо се є важна справа і я хочу знати, що вона буде говорити і т. д."

Відтак я вийшов з канцелярії а рівночасно Белянський з Марією Кринїцькою і з другими людьми пустились були до п. Нїдля, та по дорозї ми розминулись. Коли я прийшов до Свали, то там менї повіли: „Вони що й но пішли до п. Нїдля". І я вернув ся назад, і прийшовши до п. Нїдля, застав вже там Марію Кринїцьку, п. Белянського, Чалого і Василенка. Потім зачав п. Нїдель питатись: „Чи то ви Марія Кринїцька?" „Так" — вона відповіла. „Чи ви єсьте матерію дитини?" „Так". „Де ви мешкаєте?" „В Мейфільд". „У кого ви маєте роботу?" „Я служу у п. Мендельсона". „Як називаєть ся ваш муж?" „Я ме маю мужа" — сказала вона". А звідки-ж взяла ся тая дитина?" „Вона засоромилась, а він сказав: „Маріє, тепер скажіть цїлу правду, не стидайтесь, вони всї люде дорослі".

Пит.: Що се значить? Відп.: Він сказав: „Вони всї люди дорослі." Потім вона сказала: „Перший раз, як я мала з ним, з о. Арсенїєм до діла, то було тодї, як я вертала з благословеня цмінтаря в Сімпсон, Па."

П. Нїдель спитав ся тодї, як воно там було, а вона сказала так: „Він (Арсенїй) казав менї їхати на благословенє до Сімпсон зелїзницею, а по благословеню він дав менї білет і я мала вертати зелїзницею назад до монастиря, но по хвили він змінив свій намір і сказав до мене: Маріє, не їдьте зелїзницею, ви поїдете зі мною повозкою. І потім я з ним їхала в повозцї. Було се вечером." Нїдель не питав ся, в якій се було годинї і вона сама сего не казала; говорила лиш так: „Було темно, і коли ми були в половинї дороги в лїсї, він спитав ся мене: „Маріє, ви ще молода дівчина, чи ви маєте якого хлопця?" Я засоромилась і відповіла: Отче, я не потребую хлопця, і потім він почав трактувати мене овочами, бананами і помаранчами, а потім він цїлував мене, обнимав і стискав мої колїна і т. д. Я тодї спитала ся його: Отче, що ви робите? А він сказав: „Не бійте ся, я вам нїчого не зроблю." Відтак він задержав коня і зробився тес."

„Потім, коли я заваготїла — вона так говорила — то вони мене нагнали з монастиря."

Відтак Нїдель спитав ся: „А що дальше було — як воно сталось, що то все пішло до часописи та що знав про те Чалий?" Вона сказала, що приходила до п. Білущенка і просила, аби він взяв дитину, но п. Білущенко не хотїв сего учинити. Він ставив їй ще й деякі инші питаня і вона повтаряла, що приходила до п. Білущенка, у котрого був тодї Василенко і Чалий.

Після сего допитуваня він почав списувати зізнанє і перекладаючи кождий його параґраф на руське, питав ся її: Чи се правда? „Чи се правда?" А вона відповідала: „Так." Скінчивши, спитав ся Нїдель Марії: „Маріє, чи ви на тое присягнете? Вона сказала: „Так, присягну!" Він провів їй присягу і вона підписала на зізнаню своє імя.

Но перед тим, заки п. Нїдель зачав допитувати Марію, я говорив п. Белянському, щоб він був моїм сьвідком, но п. Нїдель сказав до мене: „На що вам більше сьвідків? От-тут їх маєте," а я сказав: „Тут є Чалий, що писав статю і я не хочу його за сьвідка" і він закликав пп. Белянського і Кисїлевського. П. Кисїлевський був там присутний і після всего вони оба підписали ся на зізнаню яко сьвідки.

Се зізнанє я взяв з собою і відїхав до Ню-Йорку. Потім прийшов знов до редакції „Свободи" якийсь чоловік; я не знаю його імени, но менї здаєть ся, що се був п. Кілрое, який приходив перед тим з Деляним. Сей чоловік купив собі від мене часопись і сказав: „Чи ви відкличете статю?" Я йому відповів: „Так, ми радо відкличемо, коли ви хочете, но се буде гірше для сьвященика, бо ми маємо тут записяжене зізнанє" — і на тім цїла справа скінчилась.

П. Снїткін: Потім доручили вам візваня до цивільного процесу? Відп.: Що?

Пит.: Потім вас заарештували і доручили вам візваня до цивільного процесу? Відп.: Так.

Пит.: І сей процес не був ще розбираний в суді. Відп.: Ні.

Судія: Се відома річ.

(Дальше буде).

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

SWOBODA

(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
184 Hudson St.,
Published every Thursday at 184 Hudson St., New York, N. Y.

Published by
The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

REV. P. PONITAYSHYN,
Superintendent
Box 112, Elizabeth, N. J.
Адреса мешкання:
326 Rose Hill Place,
ELIZABETH, N. J.

ANTH. CURKOWSKYJ, editor,
184 Hudson St.,
NEW YORK, N. Y.

K. KIRCZOW, manager,
NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21 1906, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"

часопись для руського народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців $2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати газету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджіі строваним листі, або через експресовий, або почтовий money order (моні ордер). Money order то є карточку, котру дістанете від почтара або агента на експресовім офисі, пішліть нам бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи непригожі до друку нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся її звороту і не було залучено марок на зворот.

До наших дівчат і еще раз слово до молодіжи.

Недавно помістив я в „Свободі" допись до нашої інтеліґентної молодіжи, щоб училась шоферства то є їзди автомобілем. Що моя рада була на часі вказує се, що до сего часу я одержав шіснайцять листів в тій справі і то з ріжних частий Сполучених держав і з Канади і то не тілько від своїх братів але і від поляків. Що тикає ся шоферства, то я додам ще тілько, що того фаху може научитись не тілько в Чікаго але майже в кождім великім місті, ось як в Нью-Йорку, Філядельфії, Детроіт, Бостоні і т. д. А де можби ся сего научити то треба вишукати в оголошенях поміщених в анґлійських ґазетах. Як не в одній то в другій.

Найбільша однак річ по вивченю ся, що де підесь о місце, все питають: десь служив в перед. Я се обходжу тим, що даю від себе свідоцтво, що у мене той [illegible] служив і що провадив ся честно і т. д.; а зрештою маю знакомих шоферів Русинів котрі помогліб такому новітному дістати місце.

Шоферство є се переходовий стан до кермованя літаючими машинами. Майор дженерел Ф. Белл в вчорайшім „Чікаго Америкен" так пророкує про літаючі машини: „За пять літ — каже він — так видосконалять літаючі машини, що 5 людей на одній буде могло їздити еще і тягарі возьмуть.

Се дійсна правда. Будучи в р. 1900 в Парижи на виставі бачив я там ледви один автомобіль, нескладний; на самій виставі, анї в цілій Франції анї в Парижи я не бачив автомобілю на улици. В р. 1904 я уже сам купив автомобіль.

Днесь шоферови до автомобіля платять від 60 до $150 місячно. А такому шоферови що научить ся провадити літаючу машину будуть платити від 150 до 500 дол. місячно; розуміесь, першеньство перед инчими будуть мали ті, котрі якийсь час кермували автомобілем а то тому, бо раз що научили ся добре ходити около машини а по друге, що набрали вправи в кермованю машиною і мають вироблену притомність духа.

Тож не гайте ся Русини, а хто може нехай бере ся до науки.

Тепер слово до наших дівчат. Таку саму працю а може ще і ліпшу може мати і інтеліґентнійша дівчина, наколи виучить ся на „Nurs" т. є. на дозорчиню хорих. Такі дозорчинї хорих не конче мусять служити по шпиталях або при хорих умираючих — нї! Часто таких дозорчинь хорих паньство уживає до товариства дітей або якась пані до свого товариства — а часто потребують таких в подорожи до дітей, так, що норзкою бути є часто великою приємностію. На таку норзку дівчина може піти хоть не має великих шкіл; але мусить уміти добре по анґлійськи писати, читати і говорити.

Наука треває як де і як коли від 9 місяців до 3 літ. Може і коштувати 100 дол. за ціле виученнє ся або і нїчо.

Є школи денні, вечірні або шпиталї, де учать на такі норзки. Для наших дівчат, що мають родичів або що могуть заплатити 100 долярів, то найлучше учитись в школї через девять місяців вечером від 7-ої до 10-ої годины. Через весь день дівчина може десь працювати а вечером іти до школи. Ті дівчата, що не мають гроший, могуть вступити на практику і на науку до шпиталю — там, крім убраня норзки — нич иншого не потребують купувати. Практикують при хорих, дістають науку, харч і помешканє даром, а властиво за те, що ходять коло хорих — але в такім случаю наука треває від двох до 3 літ.

По скінченю курсу і зданю іспиту така норзка вступає до „Товариства Норзок" і там по черзї дістають працю, але зате мусять платити до товариства 10 цт. від доляра який зароблять.

Норзка бере тижнево від 15 до 25 дол., харч і помешканє.

Тут в Чікаго недавно, бо в марцю скінчила одна з наших дівчат таку школу і уже два місяці як є при старенькій пани і дістає харч, помешканє і 20 дол. місячно.

Така норзка не є слугою але товаришкою дому, щось в роді шофера.

Хтоби хотїв близших інформацій, чи то що до шоферства, чи що до науки на дозорчиню хорих, може писати до мене, а если ласка, то просивбим о двоцентову марку на відповідь.

Dr. W. J. Sieminowicz
1956 Armitage Ave.,
Chicago, Ill.

Де-що про житє та лихі навички наших робітників Америці.

Розумієть ся, що не буде тут мови про тих наших робітників, а властиво наших українських красунь, котрі ніжностю та запобігливостю в працї моглиб послужити приміром неодній пузатій ляшцї, витученій аж до бридоти Німці, чи розпещеній до дотиньства Американцї.

Цілею нинїшних стрічок буде всказати нашим робітнякам на блуди тих жінок, про котрих Поляки звикли виражатись: „Herod baba", а наші Русини звикли знова говорити, що се „дїдькова жінка"...

Але вертаймо до річи.

Познакомлять ся вони примірем в Америці, по більшій части десь в околицях великого стейту Пенсильвенії. Він, звичайно уже вусач — завадій; не з одної, як кажуть, печі „хлїб їв", а вона звичайно ангеличок-невинятко...

Він моргне до неї вусом, вона вперве спалахне по вушка, спустить оченята, глипне раз, другий, тай „маєш мене"!...

І він звичайно справивши гучне руське весїлє, вертає по більшій части знова у майну, а вона, як на молоду хазяйку пристало, заходить ся біля сотворення тепленького родинного гнїздочка і принимає „бордінґерів"; так він у майнї а вона в хатї дорабляють ся кусника „насушнього".

Він вернувши звичайно з працї, обмиває чим скорше з майнерського пороху та диму лице, щоб яко тако „виглядати", та бересь сейчас помагати своїй голубцї в домовім хазяйстві; вона гнете тїсто на пироги для свого голубчика й для „бордингерів". котрі тим часом позакурювали люльки та ждуть нетерпеливо на смачну вечеру.

Вона ладить „сопер", він тим часом нарубає налива, наносить води, побіжить до ґросернї, на „маркет", а нерідко обтирає ручником за жінку тарілки, горшки, обтирає з пороху стіл, кріселя, словом робить все чим міг би улекшити хоть вчасти своїй „голубцї" тяжку домову працю!...

— Тай щож у тім злого, если чоловік помагає своїй жінцї в чім небудь, если — зуміє ся — любить її? — запротестує мабуть неодна з шан. наших читачок.

Так. На око нема тут абсолютно нїчо злого, если жінка справдї обтяжена домовою працею.

Але хто мав спромогу приглянути ся з психічної сторони такому безпотрібному надскакуваню молодим, чи хотьби і старшим жінкам, незаперечить, що таке безнастанне виручованє жінок в домовій працї не впливає благодійно, не тілько на моральний, але і фізичний розвій наших жінок.

Такий жіночий „лестун" і неспостережеть ся, коли ся його голубка, колись працьовита, любуюча ся в чистотї, через глупоту чоловіка, як то кажуть, розпестить ся і злінивіє...

А лїнивство, чейже знаємо всї, веде кождого чоловіка до нехлюйности, розпасаня, деморалїзації!

Колиб наші робітники місто поступати в подібний спосіб, себто доводити своїх жінок через нерозвагу до власного їх і свого нещастя, читали та учились з книжок більше, переконалиб ся, що кожда, бутьто умова чи фізична праця, если не понад наші сили, нетілько не дїлає уємно на наш орґанїзм, але навпаки ушляхотняє тїло й душу.

Еслиб наші робітники, місто в повисше начеркнений спосіб робили свої жінки і самих собе нещасними, а опісля запивали „горе" при келишку, горнулись до просьвіти і то систематичної просьвіти, булиб далекі від нерозумного „пещеня" своїх жінок, та на усї забаганки пересїчних наших краєунь в Америці малиб ось такі готові арґументи:

„Ми знаємо, що справдї тяжка та скучна є домова праця, але незабувайте, що вам при митю горшків, чищеню біля і т. п. у хатї не грозить вуголь, чи в прост камінє розторощенєм голови, чи поламанєм ребер, як нам мущинам у майнї...

Знаємо також, що як жінки маєте важкий обовязок підчас виховуваня нашої сїмії... але тямте і на се, що вам не грозить кождої хвилини експльозія ґазів у майнї, випаленє очей, поломанє рук і ніг у фабрицї; по при сповнюванє обовязків знайдеть ся чейже хвилина вільнїйшого часу у днинї, у котрій можна не тільки відпочати, але і перечитати книжку чи часопись. Будьмо вирозумілими людьми.

Припускаймо жінок до усїх приналежних їм прав на рівнї з мущинами, але дбаймо рівночасно про се, щоб жінки були не тільки добрими, та повними повсьвяти в вихованю сїмії, але щоб були й лагідними, воплоченєм родинної теплоти, а не „осами", які приневолюють тїкати з хати, та шукати розривки де инде.

Поділїм ся працею, позаяк лишень через практичний та справедливий поділ працї зможемо прийти до загального вдоволеня, а через загальну просьвіту, з'уміємо і ми вирватись з відвічної тьми та неволї.

М Беля.

Наша побіда!

(Нова руська гр. кат. громада в Едвардсвіл, Па.)

Як раз 15. червня с. р. минув місяць як у нас в Edwarsville, Pa. відбулось „Народне Віче в справах церковно - народних". Та Богу дяковати, наших гадок і надій воно не завело.

Ми Русини в Edwardsville, Pa. носились вже давнійше з гадками зірвати всяку звязь з царо-кнутославними батюшками; та не було між нами чоловіка, котрий би був покермував нами і поміг наші наміри допровадити до житя і цїли.

Та видно, що і о нас Бог памятає: Бо послав нам чоловіка, а тим чоловіком є п. Михайло Бабій, бувший дяко-учитель в Кінґстон (той самий, що так лежить солею в оцї редакторови від олифантської „брехтї"). Той енергічний і щирий чоловік займив ся нашою долею і насамперед з'орґанізував брацтво сьв. Володимира з 32 членами віддїл 40 Р. Н. Союза а опісля дальше нас попровадив. Днесь дочекались ми свого руського сьвященика в особі о. Левинського та Бог поможе, що на осїнь будемо мати свою рідну хату, свою власну церковцю.

Вправдї тепер в початках богато нас нема, бо наш галицький Русин все був пізним Іваном! Наш Русин аж тодї до свого вертає, коли вже всї чужі кути повитирав і понаповнював чужі кешенї, він не хоче вірити, але все спускаєсь на чужих. А потому як вже залїзе в болото, нарікає, що не дай Бог: За що його так тяжко покарано? Не один і так говорить: Я аж тодї повірю, як зобачу крест на церкві. Таке саме і у нас.

По Вічу, коли наш Високо-Преосьвященний Владика С. С. Ортинський назначили нам сьвященика, мали ми не мало клопотів; навіть не малисьмо де першу Сл. Божу відправити. Коли ми згодили у Поляків старий костел, а о тім дізнав ся о. Молч.... він пішов до польського сьвященика, і проти нас підюдив його, бо нас представив за бунтівників, і відступників від його церкви; нам заперечили вступу до костела: о. Молч.... гадав певно, що тим наші заміри розібє, і ми галичане будемо мусїли назад вертати до попередних гаразділ.

Однак ми сильні духом: порадились і постарались о приватну галю і там дня 29 мая с. р. була відслужена перша Сл. Божа і ми galicmani таки на своїм поставили. В тій самій галї по полудни мав відбутися мітинґ; отже аби нас розбити, вороги ужили ще одного средства. Єст. тут у нас, в Edwardsville, Pa. одна велика перзона ім. Ст.... Бар..., котрий встидаючись свого вітцївського імени перекрестила ся на якогось Stevens-a, котрий є ніби якимсь руським аптикаром; і сей велику ролю відграє між руським народом. Коли він дізнав ся, що ми маємо мати по полудни мітинґ в тій самій галї, пішов і заплатив властителеви два доляри за галю, будьто би він потрібував її на мітинґ. Коли наш нарід згорнув ся до галї, а довідав ся як штудерно закручено, чейчас удав ся до иньшої галї і там всї справи перепровадженo в як найлїпшім порядку; і ми знов своїх ворогів побідили.

По тім наш сьвященик о. Левинський і о. Пристай з Скрентон, Па., оба удались до Епископа Гобана запитатись, для чого відмовлено костела на Богослуженє тому народови, котрий бажає і хоче повернутись до своєї віри, котрий то народ доси був в блуді під царославними батюшками? Епископ Гобан вислухавши наші слова болю і жалю, вислухавши виводів наших сьвящеників, коли довідав ся, як річ маєся, сказав так: мене впроваджено в блуд і то самоо. Молч.... і Чоп.., які мені той нарід представили за якихсь буителїв церкви, людий, котрі хотїли робити авантуру в їх парохії; тому то я заказав і заборонив вступу до католицького костела". Так сей час Епископ Гобан написав письмо польському сьвященикови і наказав, аби не лише нарід приймити до костела, але й матеоіяльно підпомагати. Ну! І так ми дістали костел і на раз маємо де подїтись з Богослуженями!

У нас на тім прикладї як раз бачить ся, що декотрим угро-руським „duchovnikam" мало що розходить ся о спасенє душ і розширенє гр. кат. віри, як лиш виключно о доляри.

Що там їх обходить тое, що в Edwardsville, Pa. находить ся в блудї і пропасти около 150 родин? „Превелєбному" жаль лише тих 80 родин, котрі доси належали до його фари, а котрих він все називав лише піяками, а які тепер його фару „zochabili."

Запитуємо ся на сім місци пана превелєбного: Де Ви були 15-го мая? Чому Ваша перзона не була на вічу? Таж преціньвіче відбувалось в Вашій парохії, гож Вашим обовязком було бути на вічу, заступити свій нарід і боронити свою церков і віру перед напасниками і ворогами? Ви там не показали ся, бо там находились „hlupi galicmani" а что они

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Слава Ісусу Христу!

Дорогі Родимці!

Отсим запрашаємо Вас на **велике**

Церковне і Народне Сьвято

яке відбуде ся

в Jersey City, N. J.

на днях від 6-го до 12-го липня с. р.

Програма сего сьвята слідуюча:

I.

ВЕЛИКА МІСИЯ

в гр. кат. Рускій Церкві Сьв. Ап. Петра і Павла, положеній на розї улиць Sussex і Green (два блоки від Пенсильванійского дипа).

Місиї (с. є. духовних наук) удїляти будуть сам наш

Впрсвщ. Владика Кир С. С. Ортиньский.

На сю Місию запрашаємо сердечно всїх Вас Дорогі братя і сестри з Jersey City, New York-y, Yonkers, Elizabeth, Perth Amboy, Bayonne, Brooklyn, Passaic, Rahway, Linden, Bloomfield, Mont Clair, Whippany, Port Jervis, Peekskill, Spring Valley, Newburgh, Staten Island, Jamaica, Trenton, і других сусїдних плейзів. Нехай кождий старає ся бути конче на сій місиї, щоби послухати золотих слів Свого Дорогого Архипастиря, котрий не жалїючи труду прибуде в наші сторони щоби солодким батьківским напімненєм і пориваючою вимовою загріти серця своїх дорогих дїтий до любови Бога, Церкви і вітчини.

1. Місия розпічне ся в середу дня July 6. вечером.

2. Того вечера о годині 7. точно вирушать всї місцеві брацтва і вірні в означеним порядку з галї церковної до Пенсильванїйского дипа НА ПРИВИТАНЄ Преосьвященного Владики, щоби відтак впровадити торжественно сего Дорогого Гостя до Храму Божого. По прибутю в Церков відправить ся Всеночне з Литією, почім Владика виголосить ПЕРШУ місийну проповідь. По науцї відбуде ся мировање.

3. В ЧЕТВЕР (July 7. в сьвято Рождества Сьв. Йоанна Кр.) рано о 8. Утреня. О 10-ій Архієрейска Служба Божа і ДРУГА проповідь місийна. Вечером о 8. Вечірня і ТРЕТА проповідь місийна.

4. ПЯТНИЦЯ (July 8)

З'їзд Ню-Йорского Сьвященичого Кружка Місийного.

Рано о 9-ій вспільна сьв. Сповідь всїх Сьвященників. О 10-ій Архієрейска Служба Божа на інтенцию Кружка. О год. 1-ій з полудня наради Кружка в гали під Церквою.

Вечер о 8. Соборний акафист до І. Христа і ЧЕТВЕРТА ПРОПОВІДЬ місийна.

5. СУБОТА (July 9.) рано о 9-ій Архієрейска Служба Божа читаня для дїточок шкільних. В часї сеї Служби Божої буде співати хор шкільний. Всї дїти будуть причащати ся з рук самого Владики. Сповідь для дїтий зачне ся того дня рано вже о год. 7½. По полудни від год. 3—8)

Загальна Сповідь вірних

Від год. 7—8 буде сповідати також сам Преосьв. Архієрей.

Вечер о 8. Вечерня і ПЯТА НАУКА місийна.

II.

В неділю дня July 10.

Посьвячене

прекрасно помальованої і прикрашеної у внутрі ЦЕРКВИ.

Відтак — Архієрейска Служба Божа а при нїй вспільне сьвяте Причастіе і КІНЦЕВА НАУКА місийна.

Урочистість сего дня буде особливо величава. До участи в нїй суть запрошені Впр. і Всч. Отцї з Ню-Йорку, Yonkers, Perth Amboy, Newark і Elizabeth — всї дооколичні парохії, брацтва і вірні. Церков єсть велика так, що може помістити і найбільший здвиг народа. Нехай нїхто не боїть ся стиску — місця буде доволї для всїх. Кождий буде міг докладно бачити торжественну церемонїю посьвяченя Церкви через Владику. Може неоден і неодна не бачили єще нїколи як то Владика благословить Церков, тай може і не буде мати більше в житю своїм подібної спосібности — ДЛЯТОГО КОРИСТАЙТЕ всї Дорогі братя і сестри з сеї рідкої нагоди і ПРИБУВАЙТЕ громадно в неділю дня July 10-го до нашої Церкви на розї улиць Sussex і Green в Jersey City, N. J. щоби бути сьвідками і участниками сеї посьвяченя. ДЛЯ ДЇТИЙ буде приготоване в Церкві осібне місце на хорах, з відки будуть могли також докладно все видїти. ЖЕНЬЩИНИ будуть мати особливший взгляд.

Вступ вільний для всїх.

Початок посьвяченя о год. 10-ій точно.

III.

По полудни того дня о год. 3-ій.

Вспільна Гостина

в Elks Hall ч. 188 Grand St., в котрій возьме ласкаво участь також і Високо-Преосьвященний наш Владика. Вступ на гостину лиш за тикетами, по котрі належить удавати ся до місцевого пароха Всч. о. Улицкого під ч. 76 Grand St., Цїна тикета $1.00. По тикети треба голосити ся тиждень наперед.

IV.

Вечером сегож дня о год. 8-ій відбуде ся

Концерт

В ЧЕСТЬ ПРЕОСЬВЯЩЕННОГО ВЛАДИКИ

в тій самій гали.

Вступ на концерт по 25 цт. — крісла перворядні 50 цт.

V.

у вівторок дня July 12. відбуде ся

Великий Пікнік Парохіяльний

в величавім парку „Greenville Schutzen Park". Початок пікніку о год. 1. по полудни. До участи в Пікніку запрашає ся всїх рівнож сердечно. Вступ лиш 25 цнт. Музика перворядна. На пікнік їде ся карою „Greenville" або „Montgomery". — Покажіть кондукторови тикет а він скаже Вам де висїсти.

Поздоровляючи всїх сердечно остаєм з високим поважанєм

КОМІТЕТ.

можуть сами потрафити зробити? „Пан превелєбний аж доперва тодї показали свій ніс між „galicmanov," коли довідались, що тії дали їм „сака" — та тодї сейчас з палюгою в руках по гавзах бунтовати людий проти нашого Епископа.

Та якось нїхто не послухав, бо анї один чоловік не дав ся звести з правої дороги. „Превелєбному" ходило найбільше о те, аби збаламутити нашого брата, д. Сабата, предсїдателя нашої парохії. Тай і се не вдало ся. П. Сабат вже добре пізнав ся на мадяронських подвигах.

Зазначити мусимо і се: П. Сабат доробив ся в Америцї не аби якого маєтку. Числить около 50 тисяч долярів, та яко жертволюбивий і побожний чоловік, платив сотками через рік на Kingston-ську церков, помимо того, що нїякого права і „hlasu" у нїй не мав, подібно як і другі „galicmani." І якже-ж не мало бути жаль стратити таку „овцу"?

Тепер розважмо і добре застановім ся над тим: Хто властиво в Америцї підпирає „царославіе" як не „угрорусскі duchovniki," розуміє ся ті, котрі держуть ся чисто „угрорусского karakteru"? Запитаймось, хто в Edwardsville, Pa. тілько доброго народу нагнав до „схизми" як не угро-руський сьвященик?

Знов, коли тепер оказалась найлїпша нагода той нарід привернути до віри Христової, так опять Kingston-ський „духовнїк" ставляє барикади і кидає гнилі колоди під ноги та всїми силами старає ся не допустити до сего, аби в Edwardsville, Pa. оснувалась гр. кат. громада. Що його схизма обходить, коби лиш доляри здорові.

Великий переполох тепер настав між пару „бізнесменами" котрі застрягли так глубоко в царославне болото, що годї їм з відтам видобутись. Нема їх тут так богато, але все найдесь два три, звичайно як і по других плейзах.

Отже — коли они дізнались, що ми дістали свого сьвященика, а без них обійшлись, бо ми собі самі, хоть робітні люди дали раду, коли вони побачили, що ми не хочемо мати більше бїскупів крім одного, то щож они роблять? Вибирають ся на якийсь відпуст в депутації до Архиепископа Платона і плетуть йому, що всї галичане по вічу відступили від Kingstonської церкви, і хотять злучитись разом з царославною „бандою", як тілько Платон дасть їм осібного сьвященика.

Коли Платон се почув, сейчас викроплює Кліveляндського дяка, і посилає його до Edwardsville, Pa.

Ново упеченого батюшку тих два чи три людий бізнесменів усадовили в школї на другім поверсї, яка є записана на царевича, котрий ще — перепрашаю за слово: без „штанів" бігає; під сподом мешкає дві фамілії, а в середині зробили нїби якусь церков, де батюшка з матушкою, обоє по цїлих днях молять ся аби Бог вразумив дурних „калакутів" та їм дав лїпший розум. В неділю дня 12 с. м. було там аж десятеро людий. Таким то способом пару затуманених „ренеґатів" дістали свого батюшку, але чи довго він тут загріє місця, побачимо. Тимчасом до нашого сьвященика нарід горнесь, липне до нової парохії, не зважаючи на шалену агітацию царославних батюшків і превелєбних попів. А се що Латківський „Посувач" писав, що по вічу царославіе в Edwardsville, Pa. утвердилось єще більше то хиба Латка мусїв се написати тому, що дістав за се 20 долярів нагороди, а він, звичайно за гроші не то рідну маму, але і совість свою вже давно запродав москалям.

Бувший царославний тепер унїят.

Протест!

Дійшло до нашої відомости, що двох, чи трох бізнесменів котрі вже давно запродались москалям — ходять по Edwardsville, Pa. і голосять що будьто ми всї чотири хочемо перетягнути всїх наших людий до царославія, і тим они баламутять і туманять людей, та спиняють нашу розпочату роботу.

Заявляємо: Що ми нїколи такими не були і не будемо, все булисьмо ревні гр. католики, а такими зістанемо до смерти. Тим людям котрі сего допускають ся що такі ложні вісти між народ голосять, висказуємо погорду.

Клемент Ковальчик
Семен Гайдош
Максим Оршок
Григорій Ковальчик.

Edwardsville, Pa. 16. мая 1910

НОВИНКИ.

КАЛЄНДАР.

Червень.

23	Ч	Тимотея
24	П	Вартоломея
25	С	Онуфрія
26	Н	1. Всїх Сьвят.
27	П	Єлисея, Мет.
28	В	Амоса, Єронїма
29	С	Тихона еп.

— І мертвого боять ся. Тїло бл. п. Бориса Грінченка перевезено з Італії до Київа. 22. мая с. р. відбув ся там великий похорон, на котрий явили ся відпоручники українських громад з ріжних міст України й з Петербурга. На домовинї зложено вінець від львівських Українців. Та не обійшло ся навіть і тут без поліції. Російське правительство мабуть бояло ся, щоби мертвий не заколотив російського раю. Караван, в якім було тїло бл. п. Грінченка, окружало 40 поліцаїв. Офіцир поліції переглядав написи на лентах вінців і сконфіскував ленту від тернового вінка, зложену Українцями з Харкова. Також заборонив уряд деякі промови над гробом.

— Польованє в церкві. Сими днями відбув ся в Минську незвичайний карний процес, що закінчив ся строгим засудом кількох обжалованих. Суджено таку справу: В лїсї, що належить до одного фільварку, стоїть занедбана і знївечена церковця, в котрій відправляють ледво раз на рік. Дах і стеля так знищені, що в зимі снїг засипує підлогу і престол. Під самим престолом заложили собі лиси леговище і так розмножили ся, що на цілу околицю були пострахом птиці. Д. 26. грудня 1905 р. приїхали на фільварок гості на польованє, 5 католиків і 2 православних. Разом з господарем пішли в лїс на полованє. Собаки завели під церков і з лисячої нори вигнали одного лиса, котрого таки під церквою убито. Але собаки, залїзши в нору, не могли назад видобути ся. Тодї мисливі одчинили церков, зачинену лише на гачок і в церкві підняли кілька дощок з підлоги, щоби випустити собак. Разом з собаками вискочив і лис, а оден з мисливих стрілив до него; лис вискочив на широку раму образу, а мисливий стрілив другий раз і кількома шротами продірявив образ Христа. Пострілений лис кинув ся до царських воріт, собаки витягли его відтам і догризли. По якімсь часї побачили люди нелад і людські слїди в церкві та дали знати поліції. Пішло слїдство і викрито винуватців. Але людяний судія слїдчий добачив у сім лише „самовільне польованє" та передав справу земському начальникови, а сей замнявїї. Аж ось недавно депутат сьвященик Якубович порушив справу в думі, і мисливих наново пізвали до суду. Отже, як сказано на початку, обжалованих позасуджевано дуже строго: самого господаря, якогось Кнобельдорфа, на 8 лїт каторги, двох на 6 лїт кождого, а двох на 4 роки до дому поправи, одного на 2 роки до тюрми, а одного на оден рік!

— Потопа в горівцї. Росія славна з того, що там пють найбільше горівки. За 1909 рік мешканцї подільської губернії випили горівки за 15 мілїонів рублїв. Тому, що в Росії на горівку є монополь, то значить, що тільки сама держава може продавати горівку і з того тягнути зиски, длятого й тепер з самої подільської губернії заробила вона мілїони рублїв. Вся подільска губернія має 3 мілїони 500 тисяч населеня так, що на кождого чоловіка припадає одно ведро горівки річно.

— Партія шахів в клїтцї льва. В більших европейських містах пюписуєть ся тепер молода і гарна „погромниця" диких звірят панна Жінет, француска. Своєю відвагою і спокоєм викликує вона подив. В Медіоляні наклонила вона фотографа Фльорілія і кавалєриста Карарнїтія, щоби увійшли з нею до клїтки льва й відфотографували те королївське звіря. Обом панам так сподобав ся побут в клїтцї короля пустинї, що попросили панну Жанету о позволенє, заграти собі в клїтцї партію шахів. Розходило ся тут о грубий заклад. Отримавши позволенє, поставили шахівницю коло льва, уставили шахи, і розпочали гру. Лев очевидно не сподобав собі тої гри, бо одним рухом лапи вивернув шахівницю і порозсипав фіґури. Та се не зразило съмільчаків, і вони по успокоєню льва знов розпочали грати. Сим разом лев не перешкодив їм уже і лежав спокійно через цїлий час партії, котру виграв фотограф.

Руськo-Анґлїйський ТЛУМАЧ

з котрого можна дуже скоро навчитись англїйської мови.

Сторін 256. Тверда оправа. Цїна 60 центів. Гроші висилайте враз з замовленєм, через моні-ордер або почтовими марками.

Замовляти у:

And. Sawka, 52 Greene St., Jersey City, N.J.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

СПРАВИ Р. Н. СОЮЗА.

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.

Іх Преосьвященство Стефан Сотер Ортинський, перший руський епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балоґ,
712 Carson St. S. S. Pittsburg, Pa

Предсїдатель:
Дмитро Капітула,
McAdoo, Pa.

Місто-предсїдателька:
Марія Черемшак,
Trenton, N. J.

Місто-предсїдатель:
Федор Ґут Кульчицкий,
Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St.
Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Анд. Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чеґін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St. Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, 439 N. 6th Ave., Scranton, Pa.
Михайло Бабій, 391 Maple Ave., Kingston, Pa.

Директор друкарнї:
о. П. Понятишин,
Box 112, Elizabeth, N. J.
Адреса мешканя:
326 Rose Hill Place,
Elizabeth, N. J.

Редактор:
Антін Цурковський, 184 Hudson St. New York, N. Y.

Менаджер друкарнї:
К. Кирчів, 84 Hudson St., New York, N. Y.

Головний орґанїзатор:
Мих. Беля, 56 Hamilton St., Holyoke, Mass.

Головна Канцелярія Р. Н. Союза знаходить ся під числом 123 Sussex St., Jersey City, N J.

Вступайте до Союза!

„Руский Народний Союз" — принимає членів до 45 лїт житя. Вступне після лїт.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разї смерти члена кляси „А" (цїле посмертне) $1000.00.

В разї смерти члена кляси „Б" половину посмертного $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за дїти від $15.00 до $300.00.

В разї утрати: а) обох очий, ніг або рук $1000.00.
б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родинї $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадане листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно один раз в рубрицї „Рух в Віддїлах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центів від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошене адреси 25 центів.

2) Належитість за всяке оголошене мусить бути прислана з гори та в цїлости. В противнім разї оголошене безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками

3) Кожде оголошене мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає нїякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошене несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошене, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дїйсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошене.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній сторонї паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає нїяких поквітовань.

До всїх Вп. Секретарів і Орґанїзаторів Віддїлів Р. Н. Союза.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали деклярацій без виповненя сьвідоцтва лїкарського, яке находить ся на другій сторонї деклярації, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 лїт, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню деклярацій просимо на те уважати, щоби на деклярації було подано на яке посмертне член хоче належати перечеркненєм слова цїле або половину посмертне (ого), кілько має він і його жена лїт, імя жени або якого иньшого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або рускої віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на деклярації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах деклярації.

Місячні справозданя т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів прошу виповнювати і присилати враз з деклярацiями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союза в Америцї.

Ч. 1359. КВІТ $1000.00
на тисяч долярів, котрі п. Катерина Корбеляк отримала як посмертну запомогу по мужу Якові з Головної Каси Руского Народного Союза в Америцї.
Old Forge, Pa. 11. юнїя 1910.
Катерина Корбеляк.
Сьвідки:
Стеф. Ставиский,
Павель Дибик.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америцї. Віддїл (число) 34.
Григ. Гальчак предс.,
Томко Малиняк секр.

Ч. 1371. КВІТ $200.00
на двіста долярів, котрі п. Іван Хомяк отримав як надзвичайну запомогу за утрату ока з Головної Каси Руского Народного Союза в Америцї.
Mt. Carmel, Pa. 10. юнїя 1910.
Іван Хомяк.
Сьвідки:
Семан Жук,
Теодор Пєх.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америцї. Віддїл 2.
Дим. Коропчак предс.
Іван Воргач секр.

Ч. 1372 КВІТ $500.00
на пятьсот долярів котрі Barclay Westmoreland Trust Company в Greensburg, Pa. отримала як сир. часть по Трифонї Спінь з Головної Каси Руского Народного Союза в Америцї.
Trauger, Pa. дня 10. юнїя 1910.
Barclay Westmoreland Trust Co.
David Newill Pres.,
Thomas Barclay Sec'y,
D. Hudson Trust officer.
Сьвідки:
L. G. Allison,
John F. Leasun.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америцї. Віддїл 25.

Ч. 70. КВІТ $15.00
на пятнайцять долярів, котрі п. Петро Воляньский отримав як посмертну запомогу по доньцї Марії з Головної Каси Руского Молодечого Союза в Америцї.
Allentown, Pa. 10. юнїя 1910.
Петро Воляньский.
Сьвідки:
Петро Марущак,
Роман Якимчук.
Від місцевого Уряду Руского Молодечого Союза в Америцї. Віддїл 147.
Гр. Герман предс.,
Юрій Луцїв секр.

Рух в віддїлах Р. Н. Союза.

KINGSTON, PA. бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 208 повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбуде ся дня 26-го юнїя по причинї празника Сошествія Сьвятого Духа". — Михаїл Танкович секр.

NEW YORK, N. Y. Рус. Тов. Тисьмениця від. 144. подає до відомости своїм членам, що піврічний мітинґ відбуде ся в суботу 25. червня в гали під ч. 134 E. 7th str. На сей мітинґ мусять явити ся всї члени безусловно, понеже суть важні справи до полагодженя.
Ів. Коцкий, секр.

Балї і Представленя

(Оголошене в сїй рубрицї коштує: для бр. в Р. Н. Союзї і гр. кат. парохій по 2 цнт., а для всїх других по 4 цнт. від слова).

ПІТСБУРҐ ПОЗІР!
Брацтво сьв. Івана Крестителя уряджує в Недїлю, дня 26-го червня с. р.
ВЕЛИКИЙ ПІКНЇК
в парку Geo. M. Staub-a в Wabash Arch; хто хотївби добре забавитись на тім величавім Пікнїку, то нехай не пожалує 5 ц. на дорогу. Спеціяльний Трен відходить з Wabash дипа рано о годинї 9:45 м., або Mount Washington кара, котра іде через Point Bridge-a висїдати треба на Liberty Bridge-a.

Всїх Русинок і Русинів запрашає щиро на сю забаву Дохід на Церков і на Братство.
Комітет.

ДРУГЕ ВЕЛИКЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ
устроюють
члени „Читальнї Просьвіти" в Ambridge, Pa. в суботу 25-го червня о годинї 7. вечером в Криштофиковій гали на 1 ул.
Тікет 25 центів. Усїх щирих Русинів і Русинок запрошуємо найсердечнїйше. За порядок ручить Комітет.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
відбуде ся заходом Бр. сьв. Володимира 190 Від. Р. Н. С. в Нюарку, Н. Дж. в понедїлок дня 4-го липня 1910 в гали під ч. 188 Pacific Str., near South Str. в Нюарку, Н. Дж Початок точно о годинї 12 на полудне. Грати буде знаменита музика. Вступ дуже дешевий бо за 25 цнт. можуть іти дївчина з хлопцем, а самотні 15 цнт., а коли прийдете до нас, то за той дрібний цент забавитесь доволї. За добру забаву ручить Комітет. (27)

ПОЗІР! БРАТЯ! ПОЗІР!
Братство сьв. Івана Хрестителя, від. 277 Р. Н. Союза в Гартфорд, Конн. устроює
ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
дня 25-го червня 1910 року в Conway's Hall на розї Main і Sheldon улицї. Початок о 7. год. вечером. На сю забаву запрашаємо всїх Русинів і Русинок з Гартфорд і околицї. За добру забаву і чесну услугу ручить
Комітет.

Пошукуваня осіб.

(Оголошене в сїй рубрицї коштує по 2 цнт. від слова).

— Де є Прокіп Затура? Походить з села Озеряни пов. Борщів 21 лїт старий має перебувати десь в Канадї, в Манїтобі. Глядає його мати Параска Затура в Brushie, S. Dakota, котра має фарму і гроші, але сама не годна господарити. За донесенє адреси мого сина дам нагороду 3 доляри. Голоситись до:
Paraska Zatura,
24-.25 Brushie, S. D.

— Пошукую Івана Н. Пашка з Росії. Хто-б знав о нїм або він сам, прошу повідомити на адресу:
PETER V. TKACH
353 E. 72. Str. NEW YORK, CITY.

Дрібні оголошеня.

(Оголошене в сїй рубрицї коштує по 3 цнт. від слова).

— Бізнес шифкартовий і пересилки грошей в містї, де є много Русинів, Поляків і Словаків на продаж. Зголосити ся до:
Julian Czupka,
Box 372, Wilkes Barre, Pa.

— Повідомляє ся всїх мешкаючих на Вестах, що в St. Louis, Mo. в будучій столици Америки є греко-катол. руска церков на Dolman & Hickory st. недалеко Union-дипо, а адреса сьвященика є така:
Rev. D. Chomiak,
1125 Dolman St.,
Bell: Olive 2146.

— Подаю до загальної відомости що моя адреса єсть тепер:
Сильвестер Гривнак,
8 Hopemon Pl.,
Rochester, N. Y.

R. J. GLICK
Аґент асекураційний від огня
26 Офіс находить ся в
WILLIAM Mc CONNELL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

ПОВІДОМЛЕНЄ.
Отсим подасть ся до відомости всїм інтересованим як членам низше наведеного Товариства, так і не членам, що адреса Тов. Руського Молодечого Клюбу Поступового в Джерзи Сіти, Н. Дж. від тепер буде як слїдує:
The Ruthenian Young Men's Progressive Club
P. O. Box 84, Jersey City, N. J.
Члени зволять собі сю адресу відписати.
Антін Онисик секр.

Читайте!
Бизнес не є жадне ризико, але є собі занятє, з котрого люди приходять до маєтку, а декотрі і до дуже великого.
Хто з Русинів хоче стати бизнесменом? Хто не має відповідного місця! Зволить написати по дальші інформації на адресу:
John Fedan & Co.
105—109 Spring Street,
Canonsburg, Pa.

Петро Ярема
руський погребник
випозичає керичі на весїля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.
(між 7-ою а 8-ою ул.)
Телефон: Orchard 2568.

Одинокий руский адвокат і нотар на цїлу Америку Доктор прав
ЮЛІЯН ЧУПКА
Конзулярний комісар.
Полагоджує всї справа в Галичинї. Процеса спадкові і ґрунтові Відбере гроші від довжників. Справи військові. Опоряджує контракти, повномочія і всї инші документи. Перепроваджує інтабуляції і всї вписи гіпотечні. 2-
3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.
Адрес почтовий:
JULIAN CZUPKA, LL. D.
3 N. MAIN STR. WILKES-BARRE, PA.

Нові українські рекорди
спроваджені з Галичини
Суть вони 10-інчові подвійні 65 цнт. штука. Сї рекорди суть на обі сторони. На одній сторонї піснї, а на другій приґравки до танцю. Великий фоноґраф і 12 рекордів продаємо в цїнї по $15.25. На жаданє посилаємо безплатно катальоґ.
GLOBE RECORD & SUPPLY CO.
213-215 E. 4-th St., New York.

METALLIC HEELS AND COUNTERS
Металеві обцаси і запятки
ЗРОБЛЕНІ ЗІ СТАЛЇ.
Для майнерів, каменярів, фармерів і всїх, що роблять при тяжкій роботї.
Легкі і не трудні до прикріпленя. Видаток звернесь Вам кількократно, бо перетревають чоботи. Кождий швець Вам їх наложить або дістанете їх враз з чоботами у Вашого купця.
Пишіть по книжочку з поясненями.
UNITED SHOE MASHINERY CO.
Boston, Mass.

ХТО не має а хоче дістати банкові папери до пересиланя гроший до краю, нехай сейчас пише на адресу:
Ruthenian Exchange Co.
184 Hudson St., New York.

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA.
Капітал $50.000.00. Надвишка і нерозділені зиски $93.000.00.
Заснований 1864 року.
Правадить загальний банковий бизнес. Видає міжнародні моні ордери, драфти і пересилає гроші до всїх частий сьвіта, позичає гроші на реальности. Депозити сего банку подвоїлись протягом послїдних 5 лїт і виносять тепер около $500.000.00.
Гроші пересилає через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Книжки

які можна дістати вскладі книжок „Свободи":

	цнт.
Америка	15
Борба кляс і чому робітники орґанїзують ся	15
Весела Книжочка з образ.	35
В Старім і Новім краю	25
Дещо про зьвірята	30
Еміґрант	15
Ковнїр	10
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанїзації і т. п. в Спол. Державах	15
Зуб за зуб	10
Коротка Історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казка про Жидів	15
Книжка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Навернений Грішник	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Новий Завіт	$2
О підземних скарбах	25
Оповіданя	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Псалтир	$1
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні вірованя	20
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Сонник	30
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Які то є люди на землї з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Руско-анґлїйский тлумач	60

Молитвенники в красній оправі.

Бог Надежда моя	$2.50
Хлїб душі	2.50
Друг Душі	1.50
Друг Душі (в звич. опр.)	.75
Молитвенник малий	1.50
Вінець	1.50
Зборник	2.30

Також можна дістати:

Книжочки колєкторські церковні	10
Книжочки Братскі	10
Помяник померших душ	10
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3

Пишіть на адресу:
Swoboda,
184 Hudson St., New York.

DR. RICHTER'S
PAIN-EXPELLER
Чоловік шарпаний болями є безпомічний неначе сей розбитий корабель на скелях. Коли Ви терпите на ревматизм, невральґію, простуду і т. п., то тоді спробуйте кілька разів натирань PAIN EXPELLER-OM, загально узнаним, всесьвітним домовим лїком. По всїх друґсторах в цїнї по 25 і 50 цнт.
F. AD. RICHTER & CO.
215 Pearl Str., New York, N. Y

Позір на марку охоронну „Котвиця"

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Аматорське представленє в Ню-Йорку.

„Запорожська Січ“, Тов. в Ню-Йорку, уже відоме загально усім Ню-йорським та й околичним Русинам-Українцям любителям штуки та й не менче Полякам зі своїх аматорських представлень.

В доказ сього, опять була галя переповнена битком так, що годі було й одного вільного місця найти, та й на сей раз неповстидавсь драм. кружок Тов. „Запорожської Січи“ своїм артистичним виступом.

На дни 4-го червня с. р. в „Arlington Hall“ відограно конкурсову драму „Нещасне Коханє“. Се одна із сильнїйших драм Л. Я. Манька.

Загальна гра аматорів випала дуже вдоволяючо, хоча мож було доложити більше стараня із сторони режісерії до гуртових сцен, а тимпаче гуртових хорів.

Найкраще вивязалась із своєї вельми тяжкої ролї „Варки“ п-на Й. Лонтка. Її милозвучний голосок чарував слухачів в повнї. Драматичною грою „Варки“ зворушувались до глубини чутливі серця, та й не в одного блистїли в очах сльози.

Другою з ряду жіночою ролею та не менче трудною до вивязаня ся, була роля „Кулини“, з якої в цїлости гарно вивязалась п-нї Угорчакова. Се роля характерестичної сїльської піячки-баби. Її рухи були такі натуральні та свобідні, що мимоволї змушували авдіторю переносить ся духом у те маленьке наше сїльце, де часто-густо стрінути-мож в натурі такий тип.

В ролї „Михайла Тютюна“, що відограв її д. І. Павловський, рівнож нїчого хибного не мсж було добачити, хиба з винятком III-ї дїї, де більше вимагало-б ся енерґії.

Добр. В. Шандрівський в ролї любовника „семена“ не менче других, гарно вивязавсь, лише зазначити тут треба, брак свобіднїйших рухів.

П-нї М. Малієвичева, в ролї „Зіньки“, тоже сїльської пяницї, дорівнала своєю грою, грі „Кулини“ (п-нї Угорчакова).

Роля „Хведота“, деньщика випала трохи мляво, по причинї не підібрання ролї під характер аматора, але за се покривала ся причудним барітоновим сьпівом.

Своєю грою, звернув на себе увагу д. Ю. Кузик, в ролї „І-го старости“. Своєю грою та характеризацією побуджував публику до частого сьміху.

Прочі меньші ролї випали в цїлости хорошо.

Загальна цїлість — як се вже висше зазначено — випала вдоволяючо, що більше, мож навіть сьміло зазначити, що бездоганно. Так сама гра, як костюми і характерезованє зливали ся в одну гармонїйну цїлість; коли мимо того зроблено на початку декілька критичних заміток, то се лишень тому, що одинокі представленя „Запор. Січи“ в Ню-Йорку вибили ся зовсїм понад уровень звичайних аматорських представлень і тому говорячи про них мож вже сьміло відступити від правила, яким критикує ся аматорські вистави, то є хвалить ся все і вся, а мож позволити собі на дїйсну річеву критику. І дїйсно, які найлїпші вистави в Ню-Йорку бачено (Підгіряни, Невольник, За батька і т. и.) то вони були влаштовані сим товариством і за се дїйсно належить ся йому як найбільше признанє.

По укінченю штуки вручено аматоркам-артисткам в повнї заслужені вязки з живих квітів.

Тут не зашкодить й се зазначити, що рідко трапляєть ся по других аматорських театрах, що публика, хоча як численно зібрана, заховувалась дуже супокійно.

Лише богато зупиняло гру аматорів се, що публика на означений час не явила ся точно, а почала сходити ся в серединї акту, з чого повставав частий гамір, який спричиняв перепинюванє слухання штуки.

—Я—

Допись.

З St. Louis, Mo.

В ч. 19. часописи „Свѣтъ“ появила ся штубацька допись із St. Louis, Mo., в котрій чіпає ся нашого о. духовного, закидуючи йому річи, з котрих одні впрост видумані а о других автор не має нї найменшого понятя.

Ми до тепер нїколи не відповідали на ріжні мазанини, писані зі сторони кривославних, уважаючи цїлу ту шайку від „Свѣта“ як людий продажних, працюючих за Юдин гріш, а їх роботу — підлу, котрим не ходить о правду, але о туманенє нашого народа. Але що під дописею підписані безіменні „Русини греко-католики“ з тої лиш причини відповідаємо:

По перше: хто учащає до нашої церкви нїколи не чув, щоби наш о. духовний вимовляв коли слова „правовірних“ місто „православних“, але всегда лиш „православних“ так само як і наш Епископ робив, будучи у нашій церкві.

По друге: видумкою є, будьто би наш сьвященик говорив поміж людьми, що Епископ прокляв нашу церкот. То хиба могло зродити ся в дурній голові дописувателя.

Дальше мала дитина, що учить ся катехизму знає тоє дуже добре, що ми греко-католики а римо-католики маємо одну і ту саму віру, але иньший обряд і тим від них ріжнимо ся; але хоть ми з кривославними маємо оден обряд, але ріжнимо ся вірою.

Єсли сего не знав дописуватель, так повинен тоє знати редактор батюшка, а не поміщати дурниць хочби їх написав і греко-католик. Але і то правда, щоби про віру знати, то таки треба учити ся; а ми тут всї добре єще тямимо, як „во время оно“ бувшій робітник на трецї, чоловік вже старший, жонатий, був і піддячим в нашій церкві, але віска була йому на перешкодї лишити ся ним і на дальше; знаємо добре, як він по несповна однім роцї „окончил науки богословскі“ і опинив ся поміж подібними собі батюшками. І до того часу туманить наш нарід.

А що до тої позички, яку о. духовний мав затягнути перед приїздом Епископа, то хиба лиш сам дописуватель про се знає. Нехай вкаже, а дістане 100 долярів надгороди від о. духовного, єсли докаже, що се неправда, що пишемо, то ми знов з своєї кишенї дамо йому других 100 долярів. Може і єму придадуть ся на докінченє богословських студій. Та се потревало би за довго. Ми від себе лїпшу раду даємо: обернути ковнїр передом взад і гайда до православного собору на Hickory St., бо готов ще так як дзвіниця розлетїти ся. І так там треба батюшки.

А на другу допись відповідати уважаємо низше нашої чести.

От лїпше возьміть ся до своєї хижи і з неї почнїть вимітати сьмітя — а нам греко-католикам від вас кривославних опіки не потреба!

Александер Валевский,
предс. пар.
Гарасим Оршуляк,
секр. пар.
Георгій Олїяр,
куратор пар.
Петро Кимак,
куратор пар.

З творів Ів. Франка.

Скупий не пан своїх засїків повних
А сторож і приставник і невольник.

*

Бережи маєток про чорну годину,
Та віддай маєток за вірну дружину;
А себе найбільше бережи без впину;
Та віддай майно і жінку й себе за Вкраїну.

*

Не звикай утертими стежками
Йти за другим слїпо як у дим,
Бо як стануть пастухи вовками,
Треба вівцям пасти ся й самим.

*

Не пливе супроти вітру
Запах цьвітів і кадила,
Але йде по всїх усюдах
Добра слава, добрі дїла.

*

Дурний, хто помилок лякаючись
Не сьміє брати ся до дїла, —
Так, як би я не їв лякаючись,
Щоб кришка в голосницю не влетїла.

*

Мудрість захована
Золото в скритку
Однаковісїнько
Суть без ужитку.

*

Добру науку приймай,
Хоч її і від простого чуєш;
Злої-ж на ум не бери,
Хоч-би й сьвятий говорив.

Практичні ради.

Средство проти комарів.

В лїкарській часописи „Britisch Medical Journal“ подає один лїкар цитриновий олїйок, яко знамените средство на укушенє комарів. Треба лиш кілька капель сього олїйку розтерти по скірі, а се вже вистарчить, щоби відігнати не лиш комарів але й инші комахи. Позаяк однак сей олїйок етеричний скоро вітріє, то дїланє його тріває лиш одну до двох годин. Та вже менше з тим, бо вистарчить лиш трохи потерти сим олїйком скіру корочком від фляшочки, яку вигідно можна все мати з собою в кишенї.

Перестороги для людий, що працюють умово.

Люди, що працюють умово, не повинні нїколи надто довго працювати при одній і тій самій роботї. Стало повинні дбати про зміну працї, єли не хочуть, щоби в них виробила ся нервовість а вкінци й нездібність до працї. Люди такі повинні спати 7—8 годин і споживати легко стравні страви.

Праця умова не повинна нїколи бути причиною занедбаня працї мязів. Той, що довго сидить, мусить часто вставати і проходжувати ся. Виконуванє ґімнастичних вправ причиняєть ся много до піддержаня здоровля. Згинанє колїна, тулова, колові рухи руками, отсе вправи, що ведуть до доброї цїли.

Проти угрів і скірної висипки.

Угри (мадяри), скірна висипка і т. п. занечищеня скіри виступають наслїдком затканя лоєвих желез. Щоби їх усунути, треба передовсїм чисто одержувати скіру і дбати про правильний відхід. Вечером можна уживати холодних змивань і легкого масажу скіри лиця; при тім усїм треба придержувати ся овочевої дієти.

Усувайте бруд з під нігтїв.

Бруд сей має в собі величезну скількість дуже трійливих заразливих зародків. Тому то не треба дозволяти дїтям обгризати нігтї і старати ся, щоби вони удержували їх чисто. До чищеня рук і нігтїв надаєсь найлїпше щіточка.

Б. Сулковський і Ко.
виробляє повновласти, контракти, інтабулює спадки, веде процеси, купує і продає в краю маєтки, реальности, а під кавцією 15 тисяч долярів посилає гроші, продає дешево шифкарти, полагоджує справи військові, асентерункові і увільненя від вправ. 23
Все веде скоро, ретельно і дешево.
В кождім случаю пишіть на адресу
B. SULKOWSKI & CO.,
22 Belmont Ave., NEWARK, N. J.

Др. ВИСОЦКИЙ,
одинокий в Нюарку руський лїкар і хирурґ З СТАРОГО КРАЮ
лїчить всї недуги мущин, жінок і дїтий. Спецїялїст від недуг жолудка та всїх секретних, полових хорот мущин. Вилїчує з недуги на завсїгди, як би і застарілою і занедбаною вона не була.
Перші оглядини хорого даром.
26 Говорю по росийськи.
Office 142 Ferry str.,
NEWARK, N. J.
TELEPHONE:
L. D. 1105 Market; 533 B. Newark.

РУСЬКА АҐЕНЦИЯ
ПЕРЕСИЛАЄ ГРОШІ до краю,
спродає шифкарти на всї лїнїї ДО КРАЮ І З КРАЮ.
Аґенция має заруки 15.000.00 долярів і єсть під контролею Стейту Ню Йорк.
Тож Братя Русини удавайтесь до своїх братів Русинів, котрі Вас не скривдять, але єще Вам поможуть.
Руська аґенция посилає гроші до краю, спродає шифкарти, виробляє повновласти, полагоджує справи військові, ґрунтові і т. д.
Адресуйте: RUTHENIAN EXCHANGE CO.,
184 Hudson Street, NEW YORK, N. Y.

„ДУШПАСТИР“
се прекрасна, щиро-руська церковно-народна ґазета.
Виходить в Філядельфії кождого місяця, подає гарні науки духовні і відомости зі сьвіта. В „Душпастир-и“ друкують ся важні для всїх оголошеня гр. кат. канцелярії Епископської. Не брак там і жартів веселих та сьмішних, і красних образків. „Душпастир“ всїм подобає ся — всї его хвалять.
Коштує на цїлий рік так тут в Америцї як і до старого краю всего лиш $1.20.
Читайте, що пишуть за „Душпастир“:
Canora, Sask., Canada, Март 29, 1909.
Всечесна Редакціє Душпастиря! — ....Признаю Вам щиру правду, що нїяка часопись так не вдоволила мене, як ся наша, дорога часопись „Душпастир“... Ся часопись то єсть так, якби в дуже сильну посуху, легкий, маннистий дощ... Нехай засіяє благодать Божа над сим початком так гарного і сьвятого дїла! — З поважанєм Олекса Хабун.
Подібні похвальні листи приходять до Редакції „Душпастиря“, майже що дня. Тож замовляйте „Душпастиря“ чим-скорше для себе і для Ваших свояків і знакомих тутки і в краю.
„Душпастир“ повинен бути в кождій руській хатї.
Гроші на „Душпастир“ треба посилати (найлїпше почтовим моней-ордером) на імя:
Rev. J. Boyarchuk, 821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

JOS. P. VILK & CO
COUNSEL
FOR EUROPEAN LEGAL CAUSES
Канцелярія правна і нотаріяльна.
Полагоджуємо всякі справи судові і військові. Виставляємо через конзуля леґалізовані повновласти на процеси і інтабуляції.
408 WATER STR., PITTSBURG, PA.
(напротив Балтіморського двірця). 24—27

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА „РИЗНИЦЯ“
під покровом сьв. Арх. Михаїла.
„RYZNYCIA“, 114 Chestnut Street, SHENANDOAH, PA.
Має склад і виріб річей церковних як:
Фелони чорні від ..... $30—65.00
Ризи сьвітлі від..... $35, 40, 55, 60, 80 і висше
Стихарі від..... $6.00 „
Ручники, илитони, хоругви з образами від $30.00 і в.
Чаші від..... $20, 35, 40, 50 і висше
Лїхтарі, Служебники, Евангелія від $20, 45, 55, 60 і 80.00 дол.
Цьвіти на престол і до сьвічок по ріжній цїнї.
Приймає ся замовленя на нові річи і до направи старі ризи.
ВИРОБЛЯЄ СЯ ВІДЗНАКИ БРАТСКІ, ПАСИ і проче.
Сьвітло церковне:
СЬВІЧКИ ВОСКОВІ (декоровані) з образками по 26 цнт. за фунт, 1 на фунт, 2 на ф., 3 на ф., 4 на ф., 6 на ф., 8 на ф. і 14 на фунт.
Сьвічки воскові ручно декоровані 50 цнт. за фунт, 2 на ф., 4 на ф., 6 на ф. і 8 на фунт.
Тройцї ручно декоров. 5, 6·50, 7, 9.50 д. | Угля до кадильницї . . . . . 28 цнт.
Пачка (120) запалячів . . . 24 цнт. | Олива ґальон . . . . . 1.10 дол.
Сьвічки воскові до надставлюваня 3 на фунт 22 цт.
„ „ 4 на ф. і 6 на фунт..... 22 „
Офірки воскові 16 на ф. і 18 на фунт ..... 22 „
Сьвічки стеаринові..... 16 „
„ „ 4 на ф., кручені 4 на ф., 6 на ф. і 1 на фунт.
Сьвічки на престол (extra) 37 цт. за фунт, воскові жовті 1 на ф. і 6 на фунт 30 цнт.
Кадило 50 і 55 цнт. за фунт.
F102

ДАРОМ револьвери, бритви, біжутерії і и.
Небувала доси так дешева нагода!
Щоби чим скорше випродати наш великий запас славних американських годинок, ми постановили давати ДАРОМ, через 30 днїв, до кождої годинки: 1 гарний 5-доляровий полїрований сталевий револьвер на 7 стрілів, 1 загально знану 2-долярову бритву Котлера, 1 першорядної якости подвійний голярський пасок вартости 1 дол., 1 подвійно золочений ланцушок з дармовисом (50 цнт.), 1 пару шпинок до маншетів (50 цнт.), 1 елеґантну шпильку (25 ц.), 1 ґарнїтур з 4 шпинок до ковнїрцїв (10 ц.). Всї ті так ужиточні презенти, вартости ($9.35), посилаємо даром з кождою замовленою годинкою, мужеською або жіночою. Ся годинка має знаменитий викладаний каменями осередок, ґварантований на 20 лїт, накручуєсь автоматично, має найновійші удосконаленя, іде докладно. Окладки подвійно золочені і гарно ґравіровані. Хотяй вона є вартости $15.30, ми вишлемо сю годинку кождому на C. O. D. (послїплата) за $5.95 з правом огляненя її. Єсли будете з неї вдоволені, заплатіть аґентови $5.95 і за пересилку а годинка і всї дарунки будуть Ваші. Інакше не платіть, а аґент зверне товар на наш кошт. Се Вас нїчо не коштує побачити. Наші річи мають покуп, і ми беремо радо на себе видатки. Єли пришлете $5.95 з замовленєм ми оплатимо пересилку і дамо Вам ще камінь до остреня вартости 1 дол. Позір! Дамо Вам одну годинки і всї дарунки, єли замовите 6 годинок відразу за $35.70. Скажіть яку хочете годинку, мужеську чи жіночу. Памятайте, що замавляти можна лиш до 30 днїв. Пишіть днесь!
CARROLL CUTLER & CO., 344 Manhattan Bldg., Chicago, Ill.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

В справі видавництва календаря Р. Н. Союза на 1911 рік.

На американській Руси-Україні календар видаваний заходом Р. Н. Союза, се одинока книжка яка знаходить доступ до рук загалу, яка розходить ся масово, бо її дістає кождий член нашої народньої орґанізації. В виду того сей календар повинен бути богатий змістом, повинен стати необхідною книжкою в руках кождого Українця живучого тут на чужині. Щоби справді се видавництво могло сповнити ту велику місію, стати необхідним порадником і товаришем на чужині, тому то воно не може бути ділом одної одиниці а твором більшого гуртка людий. Видавництвом календаря мусять заінтересовати ся всї ті, що працюють на просьвітнім поли, які почувають у себе досить снаги і кебети, щоб кинути рівнож іскру народньої просьвіти.

Календар Р. Н. Союза не є власностю одиниці або якої спекуляційної спілки, не є видавництвом обчисленим на зиск — але його властивелем є загал Українців гуртуючих ся коло Р. Н. Союза, а його цілею служити українській справі а передовсім продирати ся до найтемнійших закутин, будити незрячих, запалювати людий до праці на народній ниві, промощувати дорогу до кращої будучности.

Календар на 1911-ий рік буде поділений на слідуючі відділи: календарський, белетристичний, научний, суспільний, технічний, хронікарський, гумористичний та інформаційний. Формат такий, як і з 1910 року, то є мала вісімка. Пожадано булоб, щоб увесь матеріял призначений до календаря був надісланий найдальше до 1-го серпня с. р., а в сей спосіб календар вийде скоро і скорше його буде можна розіслати членам Р. Н. Союза.

Передовсім відзиваємо ся до наших Вп. Поетів, щоб осідлавши свого крилатого пеґаза і побуявши у завертних вижинах, надсилали нам стихи, передовсім патріотичного змісту. Для гумористів в календари відчинимо зовсім окремий куток. Кромі надземської слави як земну винагороду прирікаємо кождому з поетів по 5 центів від стрічки друкованого верша.

Крім сего просимо усіх, у кого є сила і кебета по сему послужити нам короткими оповіданями і науковими розвідками. Оповіданя мають бути короткі, не переходячі 5 або 6 сторін друку малої 8-ки і першеньство мають оповіданя з житя наших еміґрантів в Америці, дальше історичні і патріотичні. Письменикам будемо платити від печатаної стрічки по 3 центи а від перекладів по 1-му центови. Що до тем розвідок наукових просить ся порозуміти листовно з редакційним комітетом, щоб евентуально таке не лучило ся, що одну і ту саму тему кількох людий обробить.

Рівнож просимо усіх щирих людий заняти ся колектованєм оголошень до календаря. Оголошеня будуть такої величини: ціла сторона, 3 5/9 x 5 5/6 інчів — 25.00 дол.; 1/2 сторони 15.00 дол.; 1/4 сторони 10.00 дол.; 1/8 сторони 5.00 дол. Гроші за оголошеня треба безуслівно платити з гори. Охочі до збираня оголошень в якійсь даній місцевости зволять ласкаво порозуміти ся з редакцією в цїли одержаня повновластий та близших інформацій.

Брацтва, парохії, товариства і т. д., які хотїли би помістити свої фотоґрафії в календари Р. Н. Союза на 1911 рік зволять ласкаво прислати дотичну фотоґрафію а кромі сего 3.50 дол. на виготовленє з фотоґрафії кліша (cut) до друку.

В усіх справах, тикаючих ся видавництва календаря на 1911 рік просить ся удавати ся по близші інформації до:

Anthony Curkowskyj
184 Hudson str., N. Y City

Новинки.

— Протягом двох слідуючих місяців, то є липня і серпня в австрійськім конзуляті в Ню Йорку асентерункова комісія не буде оглядати сих, що мають ставити ся до війска. Інтересовані тому нехай задержуть ся аж до місяця вересня бо в противнім разі наразять ся непотрібно на кошти.

— Вибори на Угорщині до сойму відбувають ся від 1-го червня. В перших днях виборів побіду віднесло угорське правительство, здобувши найбільше мандатів. Сю „побіду" віднесло правительство при помочи величезної маси війська, яке на час виборів поспроваджувано на Угорщину. З Галичини помандрували до угорських міст і місточок цілі полки і баталїони військ, щоби правительству помагати при виборах. Наслідком того пав такий страх на виборців, що не відважили ся голосувати за кандидатами, проти яких виступило правительство. Угорські вибори се один великий розбій і шкандал, бо військо є не на се, щоби вбивало свободу горожан. Такі вибори, як тепер на Угорщині є можливі ще лише в Галичині. У Галичині так само „роблять" вибори намісники. До тепер зістав вибраний послом і один Русин, сьвідомий Українець, о. др. Юрій Негребецкий в Унґварі.

— Траґічна смерть угро-руського крилошанина. Унґварський крилошанин о. д-р Олександер Микита помер минулого тижня в уйгельській лїчниці на затроєнє крови. Затроєнє крови спричинила рана в палець. Лїкарі доконали операції, відтинаючи цілу руку, однак поміч була за пізною. Померший був церковним писателем.

— З Далекого Сходу надходять вістки, що Япанія має намір злучити Корею до своєї держави. Се має наступити в найблисших днях проти заключених трактатів між Росією а Япанією. Російське міністерство заграничних справ годить ся на загарбанє Япанією Кореї, позаяк Росії розходить ся о задержанє приязних відносин з Япанією.

— Нужда в Росії. На двацять мешканців російської держави припадає один вуличний жебрак. Се вказують урядові статистичні числа, представлені на послїднім недавно відбувшім ся з'їзді діячів суспільної „благодітельности". Числячи людність Росії на 150 мілїонів, маємо 7 і пів мілїона голих жебраків. І ся Росія видає великі мілїони на шпіонажу, удержує своїх шпіонів на кождім кроці, а в Галичині удержує цілу партію шпіонів-кацапів, які тут ширять російську чорносотенну гниль, але для зменьшеня нужди в своїм власнім краю не має ні копійки!....

— Цікава справа. В російськім місті Астрахані в одного богатого господаря, що дуже гарно жив з своєю жінкою, не було дітий. Довго міркували чоловік з жінкою і на кінець знайшли раду. Вони рішили наняти в себе дівчину-покоївку, чоловік повинен був зійти ся з нею і коли буде дитина взяти її як свою. Наняли вони молоду, гарненьку покоївку. Господар почав залицяти ся до неї і мав успіх. Коли дівчина почула себе матерію, пани сказали їй підписати ся, що вона віддасть дитину їм, як їх власне дитя. Дівчина згодила ся на се. Незадовго народив ся хлопчик і дівчина не хотіла дати його своїм панам а разом з дитиною перебрала ся на иньшу кватиру. Пани рішили взяти дитину підступом. Чоловік прийшов до покоївки почав з нею розмовляти і піславши кудись її, взяв дитину і втік. Дівчина подала справу до поліції, а пани показали там письмо, в котрім дівчина згодила дати дитину панам. Дитина була чотири місяці в панів. Раз здибала покоївка своїх панів з дитиною в городі на діточій забаві. Вона вдала з себе байдужну і старі позволили взяти дитину на руки. Тоді вона взяла дитину і втекла. Тепер буде цікава розправа в суді, бо дівчина ніяк не хоче віддати дитини.

— Де є Гринько Цюпка, мій чоловік? Походить з Рудодиб, пов. Чортків а перебував десь в Spotkane. За подане його адреси дам 5 дол. надгороди. Anna Ciupka, Krakow, Alta Can.

ТОВАРИСЬКИЙ ЛИСТ.

З найбільшою приятностю можу Вам донести, що знова єсьм зовсім здорова. Через довший час мала я поважні жолудкові клопоти та мимо того, що радилам ся богато лїкарів, мимо того, що пробувала велику скількість всяких ліків, нічо не помагало; і я дійшла наконець до такого стану, що майже стратила надію, аби колинебудь повернути до здоровля. Тоді один товариш порадив мені уживати Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина. Мушу признати, що сей лік поміг мені сейчас, як лиш почала його уживати, і днесь я єсьм здорова і сильна, так, що сьміло можу кождому хорому поручити, щоби спробував Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина. (Підпис). Miss Frances Sutherland, cor. 4th & Locust str., So. Bethlehem, Pa. Нам видає ся се дуже дивним, що панна Sutherland ужила сего ліку доперва в крайній остаточности; коли-б була почала від того ліку, тим булаб почала від того ліку клопотів і болів. Тому радимо кождому, аби довго не занедбував недуг жолудка, нестравности, хороби крови і нервів, щоби ніколи не уживав незнаних ліків, але щоби своє лїченє почав від Трінера Американського Еліксіру Гіркого Вина.

JOS. TRINER,
1333-1339 S. Ashland Ave.,
Chicago, Ill.

— Обстрижене село. В селї Оріхові (воронїжської ґубернії) явили ся недавно купці ориґінального товару женського волося. Не минули вони ні одної хати і накупили цілий віз женських „кіс", платячи від 6 до 20 руб. за одну. Покуса дістати гарний гріш а головно крайна нужда спонукали „осоромити ся" не тільки замужних жінок але й дівчат. Так обстрижено все жіноцтво села Оріхова з виїмком старих баб і дітий.

BROWNSVILLE, PA. бр. сьв. П. і П. від. 6 подає до відома, що дня 26-го с. м. відбуде ся піврічний мітинґ. Кождий член має явити ся і вирівнати свій довг, бо в противнім разі зістане виключений з братства і Р. Н. Союза. Справозданя і иньші справи. — Ів. Петришко, секр.

— Пошукую своїх братів, Микити і Данька Федорчак з села Пструже, повіт Горлиці; пару літ тому мали бути в Olyphant, Pa. Хто знав би о них або они самі, нехай зголосять ся на адресу: Stefan Fedorczak, 28 North Ford St., Ansonia, Conn.

Россійсько-Американська Лінія.
Одинока без пересїданя поміж Америкою і Росією.
(Russian-Imperial Mail Steamers.)

ПАРОХОДИ відпливають з Ню Йорку:
„Естонія" — — — — 4-го мая.
„Бірма" — — — — 1-го червня.
„Россія" — — — — 15-го червня.
„Лїтуанія" — — — 6-то липня.

Цїни шифкарт:

До Роттердаму.		До Лївадії.
$31.00	III кляса	$38.00
$33.00	III улїпшена кл.	$40.00
$43.00	II класа B	$50,00
$50.00	II кляса A	$60.00

З Лїбави:
II кляса A $57.50 — II кляса B — $52.50 III кляса $38.50.
Кромі того пасажири III-ою клясою платять $4.00 як таксу жадану американським правительством. 2—5

A. E. Johnson & Co.,
Gen. Pass. Agents,
27 Broadway, New York.

Позір Братства!
Роблю всї братські річи найлїпше і найкрасше, з найлїпшого матеріялу за дуже приступні цїни і за роботу ґварантую. Продаю книжки і на жадане посилаю цїнник.
Єсьм довголїтним членом Р. Н. Союза. Проч з чужими; удавайте ся до свого! Мій адрес:
STEFAN KALAKUKA
215 Moran Court. Scranton, Pa.

ДАРОМ! Дамо Вам зовсім даром сю прегарну, зі срібними обкладками, $10-долярову гармонію, за розширенє нашого тютюну між вашими приятелями. Се є першорядний інструмент, за котрий в склепі заплатили-бисьте $10.00. Ми не рахуємо Вам за ню анї цента. Пішлемо Вам з ріжних ґатунків як російский, австрійский, турецкий і босняцкий тютюн до файки або на папіроси, всего вартости $6.00. Ви можете легко продати сей тютюн Вашим знакомим, позаяк се суть найлутші сьвітові тютюни, які Европейці так дуже люблять. В сей спосіб Ви поможете нам розголошувати наш тютюн. В тім самім пакунку враз з тютюном ми пішлемо Вам сю милозвучну гармонію. За тютюн однак числимо Вам лиш $6.00. Можете нам післати у листї $1.00 наперед, а решту $5.00 заплатите в найблизшім Вам експресовім офісї, де можете оглянути тютюн і гармонію. Єсли пришлете нам цілу суму $6.00 рівночасно з замовленєм, пішлемо Вам ще як осібну премію старокрайову файку або машинку до робленя папіросів. Деякі з наших костумерів присилали нам вже замовленя по кілька разів і поручували наш тютюн своїм приятелям, що є ознакою, що ми єсьмо вірогідними і робимо се що говоримо. — Гроші звертаєсь кождому незадоволеному, єсли звернете до 7 день. Не зволїкайте, а замавляйте сейчас, заки ще не пізно.

EUROPEAN TOBACCO CO.
33 LEONARD ST., Dep. 52,
NEW YORK. 25

Братя Родимці! Хто з Вас має до полагодженя в старім краю які небудь справи, а іменно: Процеси всїлякого рода: грошеві, ґрунтові, векслеві і провізоріяльні, зробити реституцію то є подане о відновленє терміну в справах цивільних як і карних, внести рекурс якийнебудь або відклик, перепровадити пертрактацію спадкову, списати інвалїтар, контракт купна, продажи, найму і даровизни, скрипт довжний, квіт екстабуляційний, повномочє, цессію, тестамент і т. п. — так само, хто хоче полагодити справу військову, нехай з повним довірєм удасть ся до моєї чисто правничої канцелярії, а всяку пораду листовну чи устну отримає безплатно
Ваш Родимець і Адвокат крайовий 25—28
KAROL JAZWIŃSKI
233 FITZWATER STR., PHILADELPHIA, PA.

Михаїл Роздїльский,
АРТ. МАЛЯР
малює церковні образи, декорації і куртини театральні і прикрашує стіни в церквах в ріжних стилях після власних плянів. 17-
MICHAEL ROZDILSKI
319, 3 Ave., Scranton, Pa.

Оден з найбільших броварів в Америці.
Варить пиво на краєвий спосіб. без всяких примішок.
Хто лиш раз покоштує сего пива, то иншого вже не буде пити.
Голова від него ніколи не болить, бо есть здорове поживне.
Не треба его зрештою хвалити, бо добре само за себе говорить.
E. ROBINSON'S SONS,
Lager Beer Brewery,
435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.
Telephone calls:
General Office 2333, Night Call 4854.

Одинока взірцево уряджена
ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ"
затруднює добре вишколений друкарський персональ, посїдає найновійші машини, як тоже ріжнородні гарні черенки і прикраси.
Виконує
всякі друкарські роботи
точно, гарно і по низьких цїнах.
Впов. Родимці, як тоже Відділи і члени Р. Н. Союза повинні з всякими друкарськими роботами удавати ся лише до своєї друкарні „Свободи." — Адрес:
184 Hudson Street, New York, N. Y.

ВИРОБИ БРАЦКІ
шашлі, шапки, відзнаки, хоругви, уніформи.
Цінник і пробки висилає даром

Можете писати до нас по руски, словеньски або польски.
R. H. MORGAN
13 N. MAIN ST.
SHENANDOAH, PA.

Русини Пітсбурґа! ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО ГРОШІ — ТО СИЛА?
Старайтесь пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім Банку на розї ул. Carson-а і 14-ої. Сей банк є одним з найстарших і найпевнїйших банків, що цїлковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.
Продаємо Корабельні карти на найлїпші лінії, а гроші до краю висилаємо по почтовім курсї
German Savings and Deposit Bank
Cor. 14th & Carson St.,
South Side, Pittsburg, Pa.
Й. Е. Рот, през. А. П. Міллер, кас.
Ол. Бучак, ур. банк.